Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. postale. - II Gruppo 70 %

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - tel. 83-177
PODUREDNIŠTVO:
34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - tel. 414646

Polletna naročnina . . . . . L 1.750
Letna naročnina . . . . . L 3.500
Letna inozemstvo . . . . . L 4.500
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXV. - Štev. 10 (1242) | Gorica - četrtek, 8. marca 1973 - Trst | Posamezna številka L 80

Deželni zakon o razvoju kulturnih dejavnosti

Deželni svet je posvetil več svojih rednih sej zakonu o razvoju kulturnih dejavnosti v deželi Furlaniji-Julijski krajini. Zakonski osnutek je na podlagi izkustev, ki jih je v razvoj kulturne dejavnosti vnesel zakon št. 11 iz leta 1969, predložil deželni odbor. V deželni zbornici pa ga je zagovarjal deželni odbornik za kulturne dejavnosti Giust.

V diskusiji so se javili k besedi deželni svetovalci vseh strank in osvetlili problem kulturre z različnih zornih kotov. Vloženih je bilo nad trideset popravkov, ki jih je odbor delno sprejel, delno pa zavrnil.

GOVOR NAŠEGA SVETOVALCA

V diskusiji o zakonskem predlogu je spregovoril tudi deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Štoka, ki je poglobil problem slovenske kulture v deželi, poudaril njen pomen v splošnem kulturnem razvoju in zahteval, naj odgovorne deželne oblasti povsem upoštevajo — načelno in praktično — prispevek slovenske kulture pri splošnem razvoju vsega prebivalstva.

Predlagal je, naj bi italijanski dejavniki osvojili Prešernov dan in v znak priznanja vsemu, kar je veliki pesnik doprinesel za splošni razvoj med Slovenci in drugimi narodi, proglasili 8. februar za kulturni praznik cele dežele. Ob koncu svojega nastopa je svetovalec dr. Štoka razčlenil zakonski predlog, kateremu je predložil vrsto popravkov.

VRSTA POPRAVKOV

Popravki k zakonskemu predlogu deželnega odbora, ki jih je vložila Slovenska skupnost (po predhodnem posvetovanju s kulturnimi predstavniki iz Trsta in Gorice), so težili k izpopolnitvi obstoječih norm. Med drugimi je bila predlagana vključitev v seznam važnejših kulturnih ustanov — poleg Stalnega slovenskega gledališča, ki ga je zakonski osnutek že predvideval — tudi Goriška Mohorjeva družba. Dr. Štoka je ob razložitvi tega popravka podrobneje spregovoril v deželnem svetu o njeni slavni preteklosti, o tem, kako jo je fašistični režim tlačil in zatrl, o njenih nalogah med slovenstvom v zamejstvu in o njenem velikem poslanstvu; poudaril je, da ima ta ustanova odlične zasluge med zamejskimi Slovenci. Odbornik Giust je v odgovoru dejal, da bo pri sestavljanju važnih deželnih kulturnih ustanov deželni odbor gotovo upošteval tudi delo in poslanstvo Goriške Mohorjeve družbe.

Slovenska skupnost je v diskusiji o posameznih popravkih podprla komunistični predlog, po katerem naj bi se v deželi upoštevala italijanska in slovenska kultura. O tem predlogu se je razvila živahna diskusija; v njej so padali najrazličnejši predlogi, predvsem s strani nekaterih furlanskih svetovalcev, ki so predlagali, da bi se imenovalo tudi furlansko in nemško kulturo v naši deželi. Večina se je potem omejila na priznanje kulturne dejavnosti kot take v deželi in ni pristala na naštevanje raznih kultur, ki oplajajo deželo Furlanijo-Julijsko krajino.

SLOV. PREDSTAVNIKI V DEŽELNI KULTURNI KOMISIJI

Doslej smo imeli Slovenci enega samega zastopnika v deželni komisiji za kulturo in umetnost, in sicer prof. Al. Rebulo. Po amandmajih, ki so jih vložile razne stranke, med njimi tudi Slovenska skupnost (ki je predlagala tri slovenske strokovnjake v novem odboru deželne komisije za kulturo in umetnost), bosta težnje slovenske kulture v zamejstvu zastopala dva slovenska strokovnjaka. Tudi v tem je ta zakon boljši od onega iz leta 1969, čeprav nas seveda število ne more še zadovoljiti, saj bi morali v omenjeni deželni komisiji biti zastopani vsaj trije Slovenci, toda večina je popravek v tem smislu odbila. Dva slovenska strokovnjaka bosta sedaj imela lepo, a obenem odgovorno nalogo seznanjati zastopnike večinske kulture o našem stvarnem kulturnem razvoju in mnogih problemih na področju naše slovenske kulture.

Od predlaganih popravkov s strani Slovenske skupnosti je v 5. členu zakona o kulturi izrecno imenovano ovrednotenje etničnih značilnosti poleg zgodovinskega splošnega bogastva. Prav tako je bil sprejet predlog našega zastopnika v deželnem svetu, da bodo pri prirejanju likovnih in slikarskih razstav zaslišali mnenje deželne komisije za kulturo in umetnost, v kateri bodo, kot rečeno, tudi slovenski strokovnjaki.

V diskusiji k 5. členu omenjenega zakona, so komunistični svetovalci predložili popravek, po katerem bi morala deželna uprava pri prispevkih za kulturne dejavnosti upoštevati slovensko manjšino kot eno glavnih komponent pri splošnem kulturnem razvoju, in to v smislu 3. člena deželnega statuta. Ta popravek je večina odbila, komunisti in Slovenska skupnost so glasovali seveda za predlog, medtem ko so se vzdržali... socialisti.

K 11. členu je bil sprejet predlog Slovenske skupnosti, po katerem bo dežela prispevala in upoštevala na krajevni in pokrajinski ravni razvoj in dejavnost raznih kulturnih manifestacij ter dejavnost in iniciative kulturnih institucij, društev in ustanov v okviru slovenske narodnostne skupnosti; predlog Slovenske skupnosti je raztegnil podporo na vse obstoječe slovenske kulturne dejavnosti (predlog deželnega odbora je govoril samo o institucijah v okviru slovenske manjšine).

KULTURNA SREDIŠČA IN NARODNOSTNE ZNACILNOSTI

Novi deželni zakon je zanimiv tudi zaradi tega, ker predvideva ustanovitev na občinski ravni kulturnih središč, ki bi morala prispevati h kulturnemu razvoju posameznih občin.

Zastopnik Slovenske skupnosti se je v svojem posegu vpraševal, kaj hoče pravzaprav deželni odbor doseči s temi kulturnimi centri. Bodo ti centri res odražali vso kulturno dejavnost, torej tudi slovensko? Ali ne bo morda v teh centrih nevarnost za slovensko kulturo kot tako? Zato je predlagal, naj vsa ta kulturna središča služijo poleg določenim krajevnim skupnostim tudi etničnim skupnostim, da bodo tako slovenske narodnostne težnje prišle v teh kulturnih središčih polnokrvno do svojega izraza in svojega poslanstva.

Deželni odbornik in poročevalec večine Cocianni sta odločitev v zvezi s tem popravkom prepustila deželni zbornici, ki je nato glasovala za ta popravek Slovenske skupnosti. Tako je ta člen (16) popravljen v svojem bistvu.

STALIŠČE SLOVENSKE SKUPNOSTI

V svoji glasovalni izjavi je dr. Štoka podčrtal dejstvo, da je deželni svet osvojil precej popravkov, ki jih je predložila Slovenska skupnost, kar je vsekakor pozitivno dejstvo. Izrazil je upanje, da bo ta zakon res koristil splošnemu kulturnemu razvoju v deželi, posebej pa seveda slovenskemu kulturnemu razvoju, saj je ta dejavnik zelo močan v okviru naše narodnostne skupnosti, ki ima bogato dediščino in ki jo mora nedotaknjeno izročiti bodočim rodovom našega slovenskega zamejstva.

Evropske borze zaprte

Zaradi neurejenosti denarnega trga so vse denarne borze v zapadni Evropi zaprte do prihodnjega ponedeljka. Zaradi tega tudi banke ne zamenjujejo tujih valut. Vsi namreč čakajo, kakšni bodo novi tečaji zapadnih valut, ki bi jih morali določiti finančni ministri v teku prihodnjega tedna.

Po volitvah v Franciji in Čilu

Parlamentarne volitve v Franciji so v glavnem potrdile prvotne domneve, po katerih naj bi sicer ne prišlo do kakih večjih političnih premikov, vendar pa naj bi vladna večina utrpela znatno škodo na račun opozicijskih sil. To se je v resnici tudi zgodilo, saj je vladna stranka (republikanska zveza) zabeležila nek padec v odnosu do ostalih gibanj. Seveda je treba pri tem upoštevati dejstvo, da bodo zaključne rezultate dale šele nedeljske volitve, ki bodo dejansko prikazale položaj političnih sil in njih razmerje v novi narodni skupščini. Vladna golistična koalicija je prejela skupno 38,1 % glasov, sredinsko reformistično gibanje 12,4 %, socialkomunistična levica 46,4 % ter desnica 3,1 % glasov. Zanimivo je, da niso bili vsi glavni politični veljaki izvoljeni že v prvem turnusu. Med neposredno izvoljenimi so med drugimi predsednik vlade Pierre Messmer, obrambni minister Michel Debré, minister Valery Giscard d'Estaing ter Olivier Guichard. Ponovno pa se bodo morali predstaviti izbiri volivcev prihodnjo nedeljo bivši predsednik vlade Chaban Delmas, zunanji minister Schumann, socialistični prvak Deferre, radikalni voditelj Servan Schreiber idr. Francoske volitve so vsekakor pokazale znatno nazadovanje golističnega režima, čeprav to ne bo direktno vplivalo na kake možne spremembe na vrhu države. Kaže pa, da bo morala biti bodoča nova večina precej prožna in v tem seveda ne bo več mesta za kako golistično prvenstvo. Predsednik republike Georges Pompidou je že sklical v Elizejski palači predstavnike svoje stranke kakor tudi sredinskega demokratičnega centra, ki ga vodi bivši demokristjan Jean Lecanuet. Od možnega sporazuma med golisti ter sredinskimi demokrati je sedaj odvisna sestava nove vladne večine v Franciji ter zajezitev morebitne nevarnosti od strani socialkomunistične koalicije Marchais-Mitterand.

Zadnjo nedeljo so se vršile tudi parlamentarne volitve za čilski parlament. Volitve v tej južnoameriški republiki so se odigrale v znamenju odobravanja ali opozicije Allendejevega levičarskega režima. Iz rezultatov samih je razvidno, da je sicer predsednik Allende ohranil kakih 40 % glasov, vendar jih je tkzv. demokratična koncentracija (v glavnem demokristjani) dosegla okoli 60 odstotkov. Ustavno pa vlada socialističnega predsednika ni prisiljena odstopiti, nasprotno, predsednik sam je v televizijskem nastopu govoril o svoji uspešni zmagi. Po drugi strani pa je bivši predsednik, demokristjan Frei izjavil, da je verjetno po vsej logiki šestdeset odstotkov le več od štiridesetih in da zato nujno pričakuje spremembo vladne politike. Kaže pa, da v resnici ne bo prišlo do radikalnih zamenjav v političnem krmilu v Santiagu. Vsi pa so seveda mnenja, da so zmagali...

Na vsak način pa so tako francoske kot čilske volitve v glavnem potrdile politične napovedi, da ne bodo bistveno spremenile obstoječih vladnih ali režimskih usmeritev. Vseeno pa bodo morale nove vladne večine upoštevati tudi nekoliko spremenjena razmerja, tako v Franciji izgubo političnega monopola golistov, v Čilu pa relativno večino nasprotnikov Allendejeve vlade in njegove levičarske usmeritve.

POLITIČNO BARBARSTVO PALESTINCEV

Kriza na Bližnjem vzhodu zadobiva zadnje čase svoj odraz izven direktno nasprotujočih si držav. Tako smo prejšnji teden zabeležili izbruh krvavega terorizma, ki ga je zagrešila palestinska teroristična organizacija »Črni september«, ki zahteva radikalno borbo proti Izraelu na vseh področjih, poslužuje pa se navadno nekih »tretjih« oseb za svoje temačne cilje. Na veleposlaništvu Saudove Arabije v Sudanu so teroristi ob nekem sprejemu ugrabili številne tuje diplomate in jih proglasili za talce. Postavili so dolgo vrsto težkih zahtev, zlasti osvoboditev arabskih političnih jetnikov v Izraelu in celo drugod po svetu, kot npr. morilca ameriškega senatorja Roberta Kennedyja, Širana, v ZDA. Med talci v Kartumu je bil tudi veleposlanik ZDA z nekim funkcionarjem ambasade ter belgijski opravnik poslov. Vse tri so nato umorili, kar predstavlja brez dvoma enega od največjih zločinov v sodobni diplomatski zgodovini. Vsa svetovna javnost je soglasno obsodila zadnje početje arabskih teroristov, ki so se že omadeževali z vrsto zločinskih podvigov po Evropi, tudi s sabotažnimi dejanji v naši deželi (poletni napad na tržaški naftovod). Vlada ZDA je odločno protestirala proti tem hudim dejanjem in se spet zavezala, da bi OZN res odločno nastopila za dokončno zatrtje mednarodnega terorizma.

Slovenski nastop na televiziji

V sredo 21. februarja je italijanska televizija oddajala iz dvorane deželnega sveta v Trstu posebno oddajo, ki je bila posvečena desetletnici deželnega statuta. Po pravilih, ki jih je sestavila posebna pristojna parlamentarna komisija, se je oddaje lahko udeležil po en predstavnik vsake stranke, ki je zastopana v deželnem svetu. Prisotnih bi moralo biti pravzaprav deset zastopnikov, toda po deželnih volitvah leta 1968 sta dve stranki tako rekoč izginili iz političnega življenja: gre za republikansko stranko (njen zastopnik D'Antoni je presedlal in se kot neodvisnež vključil v PSDI) in za PSIUP, ki se je medtem spravila v objem PCI. Na tej oddaji, imenovani deželna tribuna, ki je bila zadnja te vrste v tej zakonodajni dobi, je vsak udeleženec govoril vsega skupaj le šest minut, kar je seveda odločno premalo, saj ni lahko v tako pičlem času poglobiti določenih vprašanj.

Za Slovensko skupnost je tudi tokrat nastopil njen deželni svetovalec dr. Drago Štoka, ki je v jedrnatih stavkih obrazložil njen bistveni prispevek v desetih letih obstoja deželnega svéta, oz. deželnega statuta. Poudaril je zakonske predloge Slovenske skupnosti, ki so se dotaknili skoro vseh važnih slovenskih vprašanj. Dejal je, da je Slovenska skupnost vedno bila v obrambi za slovenske pravice in v boju za dokončno rešitev vseh odprtih vprašanj. Rekel je med drugim, da še ni bilo problema, ki je zadeval naše slovensko prebivalstvo, da ne bi v deželnem svetu bila Slovenska skupnost glavni protagonist. Predvsem pa je dejal, da je kljub nekaterim neizpolnjenim obljubam le prišlo do določenega premika po ustanovitvi dežele Furlanije-Julijske krajine. Z globalnim zakonom pa je treba preiti v dokončno fazo rešitve vseh odprtih problemov slovenske narodnostne skupnosti.

Tudi v tej televizijski oddaji je deželni svetovalec Štoka govoril tudi v slovenščini (kot že pri prejšnjih oddajah) in tudi tokrat ga je grobo prekinil, oz. hotel prekiniti misovski predstavnik. Toda dr. Štoka je svoj poseg dokončal v slovenščini in se ni pustil zmesti od skrajno desničarskega predstavnika. Pravilno tudi, da se ni z njim spustil v besedni boj, saj za take elemente velja končno le verz Danteja Alighierija, ko je nekje v Božanski komediji zapisal: »Ne meni se zanje, temveč jih samo poglej in pojdi mimo!« Poseg misovskega predstavnika pa je naletel na odpor tudi pri predstavnikih vseh drugih italijanskih strank.

Tudi s to televizijsko oddajo smo Slovenci še enkrat dokazali, da je laže nastopiti kot subjekt, če si v slovenski stranki: v tej si res gospodar ne samo svojih želja, ampak tudi svojega dela in nastopa v javnosti.

Zanimivo, da v vseh dosedanjih televizijskih oddajah »Deželne tribune« ni nastopil še noben predstavnik levičarskih strank slovenske narodnosti. Dokaz, da levičarske stranke slovenske glasove le izrabljajo in še to, da nočejo pred širšo javnostjo s slovensko besedo na dan.

Umrl je skladatelj L. Marija Škerjanc

Prejšnji teden je umrl v Ljubljani prof. Lucijan Marija Škerjanc, vodilna osebnost v slovenskem glasbenem življenju našega stoletja. Rodil se je leta 1900 v Gradcu ter vse svoje življenje posvetil glasbi. Bil je profesor na Akademiji za glasbo v Ljubljani ter član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Njegovo glavno področje je bila kompozicija, bil pa je tudi glasbeni pedagog in kritik ter glasbeni zgodovinar. Škerjanc je v svojem dolgoletnem ustvarjanju zapustil celo vrsto skladb zlasti simfoničnega, komornega, klavirskega ter vokalnega značaja. Znane so njegove simfonije, koncerti, uverture, samospevi, scenska glasba, segal pa je tudi na orgelsko področje. Posebno znana in lepa je njegova kantata »Sonetni venec« po Prešernu za soli, zbor in orkester. Slovenski muzikolog dr. Dragotin Cvetko pravi o njem, da »je pomnožil slovensko glasbo z raznimi finesami kompozicijske tehnike«, še posebej pa hvali njegovo rafinirano instrumentacijo. Škerjanc se je stilno v glavnem posluževal impresionističnega izraza, ni pa zanemarjal niti novejših glasbenih prijemov. Kot glasbeni pedagog je napisal celo vrsto odličnih učbenikov in priročnikov na teoretskem področju, kot so knjige o harmoniji, kontrapunktu, oblikoslovju, nauku o instrumentih ipd., nekatere izmed teh edine v slovenskem jeziku. Izdal je tudi delo o kompozicijski tehniki J. Gallusa.

Škofijska sinoda

Sv. oče Pavel VI. je določil, da se bo prihodnje zasedanje škofovske sinode vršilo v Rimu leta 1974 in sicer v oktobru. Predmet razprave zbranih škofov bo evangelizacija sodobnega sveta. Izbrana tema je zelo široka in jo bodo gotovo zožili in bolj točno opredelili.

Svetovni evharistični kongres v Melbournu

Izmed premnogih sporedov in prireditev omenim le nekaj iz teh prvih treh dni kongresa, kar bi vas zanimalo.

Tukajšnje prebivalce delijo v Avstralce in Novoavstralce, to so povojni priseljenci iz predvsem evropskih držav. Prav ti so večinoma katoličani in so dali vsej Avstraliji bolj katoliški značaj kot ga je imela prej. Pomislimo, da se je samo v Melbourne priselilo kakih 5.000 Slovencev in 50.000 Hrvatov, kaj šele drugih narodov. Za začetek kongresa so imele narodnostne skupine svoje božje službe v nedeljo dopoldne. Slovenci smo imeli slovesno mašo, ki jo je daroval ljubljanski pomožni škof dr Stanko Lenič ob somaševanju pisca in enega frančiškana, v župniji sv. Cirila in Metoda v Kewu v okviru sv. misijona. Ker je bilo prav ta dan zelo vroče in bi bila cerkev premajhna, saj se je zbralo kakih 500 Slovencev, je bila sv. maša s pridigo zunaj na dvorišču pred lurško votlino, prav tako večerna sv. maša. Ker so prišli nekateri zelo daleč, tudi 1.000 kilometrov, je bilo še lepo srečanje. Okoliške slovenske skupine so imele mašo s pridigo in srečanje s škofom že med tednom pred kongresom.

Liturgična otvoritev kongresa je bila v nedeljo popoldne z vso mogočo slovesnostjo v stolnici sv. Patrika. V sprevodu je bilo 21 kardinalov, okoli 150 škofov, kardinal papežev legat, predstavniki drugih krščanskih Cerkva, guverner države Victoria, predsednik vlade in mestni župan. Mogočno so zadonele fanfare, ko je bilo prebrano papeževo pismo in je legat odprl kongres. Prisostvovati smo mogli le tisti, ki smo imeli posebne vstopnice.

V ponedeljek zvečer smo se udeležili »Mednarodne obnove«, vigilije z božjo službo besede in daritvijo sv. maše v stolnici. To je bilo nekako nočno češčenje z zelo lepo oblikovanim sporedom molitve, branja sv. pisma, govori in petjem. Po eno desetko rožnega venca so npr. molili naprej italijansko, nemško, kitajsko, poljsko in francosko, odgovarjali pa so vsak v svojem jeziku; med vsako desetko je bila kratka razlaga in petje. Darove so prinesli k darovanju zastopniki 15 narodnosti, tudi Slovenec in Slovenka. Slovenska je bila tudi ena izmed prošenj za vse ljudstvo. Po češčenju je bila procesija z lučkami kratko po mestu; čudovito lepo monštranco v podobi križa je nosil papežev legat in po procesiji podelil blagoslov. Vigilija je trajala od osmih zvečer do 23.30, pa ni bilo nič dolgočasno.

Med vigilijo je diakon zapel evangelij, ki poroča o zadnji večerji in nato je škof umival noge dvanajstim možem, zastopnikom 12 narodnosti. Tako so tudi liturgično poudarili geslo kongresa, ki prepleta tudi vse govore in razgovore in seminarje: »Ljubite se med seboj, kakor sem jaz vas ljubil!«

Istočasno je bilo v veliki glasbeni dvorani zborovanje: »Prebivalstvo in naseljevanje«, kjer je med drugimi govorila tudi mati Terezija iz Indije. Njen govor smatrajo vsi za čudovit in pomemben, izmed vseh učenih strokovnjakov je najbolj užgala prav ta preprosta ponižna redovnica, katere vse življenje je v izpolnjevanju naročila: »Ljubite se med seboj...!« Žalibog ne morem biti na več krajih naenkrat.

V torek dopoldne je bil slovesen sprejem vseh cerkvenih in svetnih dostojanstvenikov in zastopnikov organizacij in narodnosti v veliki dvorani Narodne galerije Victoria. Sprejem sta pripravili vlada države Victoria (v tej je namreč Melbourne) in mestno županstvo. Prišli so vsi kardinali, nadškofje in škofje, vladni predsednik, župan z odborniki. Poleg ljubljanskega škofa smo prejeli posebno povabilo kot zastopniki Slovencev še provincial p. Marijan Valenčak, p. Lovrenc Grom iz Amerike in jaz. Iz Jugoslavije sta bila šibeniški škof dr. Arnerić in beograjski nadškof dr. Bukatko. Tam je seveda strog ceremoniel kot pri diplomatih in predpisana obleka. Po uradnih pozdravih vladnega predsednika, župana in kardinala legata je bil prost razgovor med vsemi udeleženci in postrežba s pijačo, kavo, sendviči in slaščicami. Točno ob 11.50 je prišel v dvorano »Sikstinski zbor«, ki ga sestavljajo dečki in možje in je najbolj cenjen zbor v Melbournu in je pel tudi pri otvoritvi kongresa v stolnici. Mojstrsko je zapel latinski motet. Nato pa je mornariška godba zunaj odigrala papeško in državno himno.

Zvečer je bila »priseljenska maša« na melbournskem Criquet stadionu. Ta je eden največjih na svetu, saj je samo na galerijah okoli športne arene prostora za 126.000 gledalcev, prav toliko pa gotovo znotraj. Vsa galerija je pokrita. Sploh je to ogromna reč. Prišlo je kakih 30.000 priseljencev raznih narodnosti. Navdušenje je bilo veliko, ko je prijezdila policija na konjih, za njo pa sta se v odprtem avtu pripeljala kardinal legat Shenan in melbournski nadškof Robert Knox (sedaj bo kardinal) in sta se peljala okrog stadiona. Kardinal legat je somaševal z 12 škofi, predstavniki različnih narodnosti, med katerimi je bil tudi ljubljanski škof.

Osnovna misel liturgije je bila: enotnost v Kristusu. To se je pokazalo na več načinov. Zelo močno pri prošnjah za vse ljudstvo, ko je 15 zastopnikov raznih narodnosti vsak v svojem jeziku povedalo svojo prošnjo, vse ljudstvo pa je angleško odpevalo: »Prosimo Te, usliši nas!« Prvo prošnjo je izrekel Slovenec Franc Plesničar: »Ljubimo se med seboj, kakor si Ti nas ljubil, da bo svet spoznal Boga, v katerem živimo, se gibljemo in smo«. Pri darovanju so zastopniki kakih 30 narodnosti v svojih narodnih nošah prinesli na oltar vsak svoje darove: od hostij in vina, keliha in ciborijev do poljskih pridelkov, narodnih umetnin itd. Slovenski mož in žena sta prinesla veliko svečo, na kateri je bil upodobljen grozd, cerkvica na Bledu in napis: Dar Slovenija.

Prepeval je velik združeni zbor, sestavljen iz vseh priseljenskih cerkvenih zborov in je torej sodeloval tudi cerkveni zbor slovenske župnije sv. Cirila in Metoda. Sv. maša je bila v skupnem angleškem jeziku, slavo, vero in očenaš pa so peli v starem častitljivem latinskem jeziku. Obhajalo je po vsem stadionu 40 duhovnikov; prihajali so k narodnim skupinam, ki so bile kolikor mogoče v narodnih nošah, tudi pri slovenski skupini je bilo več narodnih noš in tako so vsi prejemali istega Kristusa, ki jih res v sebi združuje. Po maši je zapel zbor lurško himno v angleškem jeziku, vse ljudstvo pa je odgovarjalo to, kar je vsem skupno: Ave Maria... Zdelo se mi je kot v Lurdu, kjer se romarji z vsega sveta združijo pri skupni Materi in vsak v svojem jeziku proslavlja božjo Mater.

Avstralska Cerkev ceni emigrante, njihovo narodno in kulturno bogastvo, saj prav s temi Cerkev živi in raste, zato jih kot mati sprejema. Prav to je najlepše v Avstraliji, da se vse narodnosti čutijo svobodne, enakopravne, da ni zapostavljanja, manjvrednosti, zatiranja. Vsaka narodnost ima lahko svoje cerkve, svoje domove, govori, poje po svoje. Zaradi vere, jezika ali narodnosti ni nobenega sovraštva. Da bi bilo povsod po svetu tako, tudi na Koroškem: Gospod, prosimo Te, usliši nas!

DR. LOJZE ŠKERL

Sožitje Nemcev in Slovencev

II. NADALJEVANJE

Koroška Cerkev se je s svojo sinodo odločno izjavila za pravično reševanje vseh vprašanj, ki zadevajo obe narodni skupini v koroški deželi. V vrsto teh vprašanj spada tudi sožitje ali celo sodelovanje nemških in slovenskih katoličanov. Da se ustvari prava podlaga za tako sožitje, je sinoda sprejela posebno predlogo. O njej smo že spregovorili v našem listu, ko smo omenili uvodne misli in pravila te predloge (15. 2. 1973).

Poudariti je treba, da gre predvsem za ureditev uporabe obeh jezikov v dvojezičnem predelu celovške ali krške škofije. Gre za ureditev nekaterih vprašanj, ki so morda našim podobna, a se tudi v marsičem od naših razlikujejo. In ker so razmere in tozadevna vprašanja različna od naših, so zahtevala tudi rešitve, ki bi jih mi morda ne sprejeli.

V Avstriji živeči katoliški Slovenci se zavedajo, da jim je od božje Previdnosti naložena naloga, da se kot narodnostna skupina ohranijo in da se trudijo za človečanski odnos do naroda soseda. Od druge strani se pa zavedajo, da je večini naložena dolžnost, da Slovence prizna kot enakovredne in enakopravne deželane skupne koroške domovine.

1. - SPLOŠNE DOLOČBE

Vsi cerkveni uradi, ustanove in organizacije ter njihovi uradni predstavniki in funkcionarji naj skrbijo, da bo v cerkvenem področju vsakemu človeku dvojezičnega ozemlja omogočena uporaba njegovega jezika v duhu krščanske ljubezni do bližnjega. Dušno pastirstvo v dvojezičnih župnijah naj načeloma opravljajo duhovniki, ki obvladajo oba jezika. Cerkvene oblasti naj dajejo ob nameščanju imenovanim navodila glede zadržanja, da se bodo mogli seznaniti z vprašanji in da bodo lahko po najboljših močeh prispevali k sporazumevanju in sodelovanju narodnih skupin. Jezikovno lice kake župnije ali dekanije ne smejo za cerkveno področje odgovorne osebe ali gremiji niti namenoma niti iz popustljivosti spreminjati na eno ali drugo stran.

Bogoslovci nej se med svojim šolanjem seznanijo z vprašanji in nalogami v dvojezičnem ozemlju. Med šolanjem naj imajo tudi priložnost, da se bolje priučijo drugemu deželnemu jeziku. V dvojezičnih župnijah naj bodo župnijska pisma, red božjih služb, oznanila in podobno sestavljena v obeh jezikih. Župnijski uradi naj dobijo na razpolago tudi dvojezične obrazce, predvsem za poročne oklice in poročne zapisnike.

2. - PODROČJE LITURGIJE

O liturgičnih zadevah in vprašanjih je sinoda dolgo razpravljala in sprejela marsikak sklep. Predloga o sožitju se je dotaknila samo nekaterih spornih zadev in temu primerno ukrepala. V kakšnem jeziku naj se opravljajo obredi v mešanih župnijah? Načeloma naj se v bogoslužju upoštevajo utemeljene jezikovne želje navzočih faranov. Načeloma si je pa treba prizadevati za stremljenje, iz katerega raste želja po skupnem obhajanju bogoslužja ob uporabi obeh jezikov. Vsekakor je pa mogoče utemeljeni želji po enojezičnih liturgičnih opravilih v dvojezičnih župnijth tudi ustreči. Pri vseh liturgičnih opravilih na dvojezičnem področju naj ima skupno obhajanje prednost in naj se upoštevajo upravičeni interesi obeh narodnih skupin. Če pa kljub prizadevanju ni mogoče najti rešitve, nudi tudi v bodoče latinski jezik osnovo za skupnost. Predvsem obhajanje glavnih cerkvenih praznikov (božič, velika noč itd.) naj bo praznik vse župnijske skupnosti.

V znak skupnosti naj bi vsak vernik poskušal sodelovati tudi pri molitvah, odgovorih in pesmih druge narodne skupine. Pri mašah in drugih liturgičnih opravilih v majhnem krogu ter pri delitvi zakramentov in pri pogrebih naj ima možnost sodelovati vsa navzoča župnijska skupnost; pri tem je treba v veliki meri upoštevati želje neposredno prizadetih in bližnjih sorodnikov.

(Sledi)

Od minute do minute v Južnem Vietnamu

Južni Vietnamci obnavljajo porušene domove

Te dni smo imeli celo vrsto stvari v načrtu. Blizu je »tet« (3. 2.), ki je tukaj največji družinski praznik. Ob tej priložnosti morajo vsi iti domov, da staršem voščijo »eno leto srečne starosti več«.

Torej naš program je bil: 24. 1. praznik sv. Frančiška Saleškega s slovesno pridigo, s službo božje besede itd.; 26. 1. bi nadškof imel mašo na čast sv. Janezu Bosku; 27. 1. bi praznovali »tet« s tradicionalnimi voščili, raporti itd.; 28. 1. naj bi bil praznik staršev in hkrati bi ta dan vsi lepo odšli domov na tritedenske novoletne počitnice; celo sobratje lahko gredo za en teden domov, en teden pa bi imeli duhovne vaje. Tako smo delali načrte.

Na dan sv. Frančiška Saleškega, patrona salezijanske družbe, 24. 1., smo zvedeli, da bo v soboto (na Marijin dan!), 27. 1., podpisano premirje. Kozarček vina (kar je tukaj redka reč!) smo spili na čast sv. Frančišku Saleškemu in v čast napovedanemu premirju, pa še zaploskali smo in se bučno veselili.

Toda že naslednjega dne, 25. 1., so krožile vesti, da bo dan premirja krvav in da je najbolje, da gredo fantje čimprej domov. Tudi šole so zaprte in škofje so poslali svoje semeniščnike domov.

Don Boskov praznik v petek, 26. 1., smo še praznovali z nadškofom in zvečer smo še bili veseli ob tradicionalnem »tetu«. Delegat don Mario je potegnil za papirnat zvon, iz katerega je zletela na pol mrtva podgana. Konec je torej »mišjega leta« (1972). Živalca je počasi lezla med mizami in se zgubila v travi. Kmalu so zaropotali bobni in činele; prišli so po anamitsko oblečeni stari mandarini s spremstvom; za njimi sta na dveh bivolih prijahala dva poslanca, ki sta naznanila novo vibolovo leto 1973. Sledilo je dolgo poročilo o bivšem mišjem letu, ki ga je ob važnejših točkah boben bolj ali manj močno »potrdil«, kakor je pač zahtevalo besedilo. Vrstila so se voščila; fantje in predstojniki so sedeli pri mizah, ki so bile obložene s tradicionalnimi vietnamskimi jedili.

Tako smo se od večine gojencev lepo poslovili v soboto, 27. 1., zjutraj, ko so se v Parizu pripravljali, da podpišejo premirje, ki naj bi stopilo v veljavo v nedeljo zjutraj ob osmih po sajgonski uri.

Nekateri, ki so imeli dolgo pot pred seboj, so kmalu prišli nazaj, češ da so grozni boji na dalatski cesti: vietkongovci se borijo za eno ali dve važni postojanki, ki bi si jih radi v zadnjih urah zagotovili. Več mostov so z minami pognali v zrak, kanoni so na veliko pokali. Vso noč od sobote na nedeljo so govorili topovi in mitraljezi; šipe so se tresle. Okoli Saigona in drugod je bilo vse razsvetljeno z raketami: iskali so vietkongovce, ki so se skušali vtihotapiti in razobesiti svoje zastave po vaseh. Iz Tam Haia, tu pri Thu Duku, so se ljudje razbežali na vse strani iz strahu pred »osvoboditelji«.

V nedeljo zjutraj ob šestih (28. 1.) je devetnajst izstrelkov padlo blizu našega zavoda v Govapu, na drugem koncu Sajgona. Ljudje so prestrašeni: kaj bo iz tega tako obetajočega miru?

Ob osmih, ko naj bi se začelo premirje, poslušamo govor predsednika, ki z resnim glasom naznani premirje, a hkrati izrazi strah, češ vietkongovci so premirje sicer podpisali, a ga ne drže. Odkar so ga podpisali, so v 24 urah napadli preko 300 središč in bombardirali okoli 200 raznih postojank ter se vtihotapili v številne vasi itd. Med govorom o miru in premirju so še kanoni treskali in mirovno ozračje je bilo vse prej ko veselo.

Danes, v ponedeljek (29. 1.), še vedno kanoni pokajo in se šipe tresejo. V zadnjih 24 urah, odkar je stopilo v veljavo premirje, je narodna vojska vsaj deloma očistila cesto za v Dalat. Zato upam, da bodo v to smer gojenci lahko danes ali pa vsaj jutri šli domov za »tet«.

Za jutri popoldne (30. 1.) pričakujemo iz Dalata naše gojence aspirante iz nižjih razredov. Še nič ne vemo, ali bodo prišli ali ne. Gotovo je, da sajgonska vlada stori vse, da bi vse ostalo, kot je bilo 24. oz. 27., ko je bilo premirje podpisano. Predsednik je rekel: Vietkongovcev ne bomo vabili na špagete v Sajgon za tet. A če nas napadejo z lahkim, bomo odgovorili s težkim orožjem. Zahtevamo, da spoštujejo nas in našo stvar, za katero smo se borili 18 let in za katero je toliko naših mož in fantov dalo življenje.

Premirje torej imamo, a miru še nimamo.

Tole pismo končujem danes (29. 1.), 48 ur potem, ko je bilo premirje podpisano, in 24 ur, odkar je stopilo v veljavo, in še vedno, tudi sedajle, slišim grmenje kanonov. Novic pa danes še nisem poslušal... Grum... pum... bumm... to je znamenje te ure.

Vi pa molite zame in za nas vse, ker mir more dati le Bog, in to pravi mir. Pozdravljeni.

Thu Duk (Sajgon), 29. 1. 1973

* * *

Stirinajst dni pozneje (12. 2.) pa piše med drugim:

Pošiljam voščila za »konstruktivno« pomlad, da boste videli, kako se pri nas živi (v ozadju nekaj razdrtih hiš, v ospredju poplavljeno polje, na katerem dve ženski in en moški sadijo riž; možakar je v vojaški uniformi, s čelado na glavi in z brzostrelko čez pleča)... Še zmeraj grme topovi in puške pokajo. Te dni jih je na obeh straneh zelo veliko padlo, več kot je bilo poprej običajno. Je veliko atentatov. Bratu nekega našega gojenca so prerezali vrat. Duhovniku, ki je bil sorodnik nekega drugega gojenca, so pa kar glavo odrezali. Neki tretji gojenec se je vrnil s počitnic z razbito glavo in smo ga morali poslati v bolnišnico... **Andrej Majcen SDB**

OKNO V DANAŠNJI SVET

Salezijanci danes

Pred kratkim je salezijanska družba praznovala god svojega ustanovitelja sv. Janeza Bosca. Salezijanska družba je bila ustanovljena leta 1859 in šteje danes okoli 20.000 redovnikov, ki živijo v nad 70 državah po svetu.

Leta 1872 je sv. Janez Bosco ustanovil žensko vejo salezijanske družbe pod imenom Hčere Marije Pomočnice. Pri ustanovitvi mu je pomagala sv. Marija Mazzarello. Teh redovnic je danes okoli 18.000 in tudi one delujejo v približno 70 državah.

S salezijansko družbo so povezani bivši gojenci salezijanskih šol in oratorijev. Teh je nad tri milijone, a organizirano povezanih s salezijansko družbo je le 500.000. Posebna salezijanska ustanova so salezijanski sotrudniki, ki, da tako rečemo, od zunaj podpirajo apostolsko delo salezijanske družbe.

V vatikanskem listu L'Osservatore Romano je prefekt kongregacije za versko vzgojo kardinal Garrone objavil prijazno vabilo salezijanski družbi, naj danes dela za mladino, kakor je delal v svojem času sv. Janez Bosco: z ljubeznijo in modernimi prijemi naj vodi današnjo mladino h Kristusu.

Ali bo mogoče zdraviti raka?

Pred nedavnim je prišla iz Amerike vest, da je odkritelj cepiva proti otroški paralizi dr. Sabin, odkril tudi vzroke nekaterih rakastih obolenj. Sedaj pa pišejo, da je v Milanu posebna ekipa zdravnikov, ki jo vodi prof. Mario Gione in ki deluje pri ustanovi Farmitalia, odkrila zdravilo, ki zdravi nekatere vrste raka. Zdravilo so imenovali »adiamicina«. Gre za poseben antibiotik, ki se je izkazal kot uspešno sredstvo pri zdravljenju levkemije in še nekaterih drugih vrst raka. Poskuse delajo od leta 1967. »Adiamicina« ne ozdravi raka, temveč zaustavi njegovo napredovanje in podaljša bolniku življenje. V nekaterih primerih so pa dosegli pravo klinično ozdravljenje bolnikov. Vendar, pravi prof. Gione, ne vemo še, kako to zdravilo učinkuje na obolele celice, vemo le, da prinaša izboljšanje. Največji center za zdravljenje raka v ZDA, znameniti National Cancer Institut v Washingtonu, je naročil veliko mero tega zdravila, da bodo tudi oni preizkušali njegovo učinkovitost. Novo zdravilo se daje navadno z injekcijami v žilo.

Upajmo, da bo človek, ki je poletel na Luno, v doglednem času odkril tudi vzroke raka in zdravilo zoper to danes najbolj razširjeno in smrtno bolezen.

Zakonski predlog za ureditev mejnih prehodov z Jugoslavijo

Poslanci Bressani, Belci in Marocco so v poslanski zbornici predložili osnutek zakona za razna izboljševalna dela in ureditev mejnih prehodov z Jugoslavijo. Predvideni izdatki bi znašali eno milijardo in 200 milijonov lir. V svojem poročilu so predlagatelji zakonskega osnutka poudarili obseg prirastka turističnega in trgovinskega prometa med Italijo in Jugoslavijo. Zaradi nepričakovano velikega osebnega in blagovnega prometa prihaja zdaj do velikih zastojev na mejnih blokih, ki so bili nekoliko zanemarjeni. Poročilo treh predlagateljev opozarja, da bo treba posodobiti in razširiti vsaj 30 mejnih blokov ter cestne priključke in prometne ploščadi.

Naša mladina piše in razmišlja

V pričujoči številki priobčujemo prvo mladinsko stran v letu 1973. V glavnem je posvečena vprašanju verouka v šoli. Tvarina je sestavljalcem narastla morda preko zastavljene mere. Toda pustili smo, kakor smo prejeli, četudi imamo nekaj pripomb:

1. Zakaj so se v anketi ustavili samo pri verouku v osnovni in nižji srednji šoli? Ali bi ne bilo dragoceno vedeti za mnenje o verouku tudi v višjih srednjih šolah? In zakaj bi slična anketa ne zajela tudi akademikov? V poznavanju božjega razodetja mora kristjan rasti celo življenje, posebno še v času svojega umskega izobraževanja in priprave na vstop v življenje. Upajmo, da se bodo na to spomnili ob kaki drugi priložnosti.

2. V razmišljanju mladih so razne sodbe, ki ne bodo vsakomur pogodu. Toda pustiti moramo, da smejo o konkretnih vprašanjih imeti ljudje tudi različna mnenja. Kajti edino zveličaven je samo evangelij. Kako tega podajati, kdaj, komu in kdo, so pa vprašanja, ki dopuščajo več odgovorov.

3. Mladi se na svoji mladinski strani učijo pisati. Pri tem bi jim dali nasvet, naj se trudijo, da bodo pisali jedrnato, stvarno in zanimivo. To se pravi, da problemi, ki se jih lotijo, ne smejo biti razvlečeni. (Uredništvo)

Vsi vemo, da je poučevanje silno težka in odgovorna naloga; in poučevanje verouka še posebej. Vprašali smo nekatere osebe, ki imajo opravka s poučevanjem verouka in s pedagogiko sploh, da bi zvedeli za njihovo mnenje o nekaterih vprašanjih, ki se tičejo verouka. Vprašali smo dva kateheta na slovenskih goriških šolah in še izvedenca za katehezo iz Slovenije ter pedagoginjo iz Gorice. Z vsakim smo se razgovorili in tu podajamo tiste njihove misli, ki so se nam zdele najzanimivejše.

Problematika verouka v sedanjem trenutku

Kakšen je namen poučevanja verouka?

Katehet iz Gorice je odgovoril, da naj verouk na višjih srednjih šolah prikaže dijakom predvsem božje razodetje kot nekaj verodostojnega, kar se ujema z zdravo filozofijo in tudi s pozitivnimi vedami; po njegovem mnenju ima kriza vere, ki nastopi pri mladih v dobi njihovega zorenja, svoj vzrok prav v tem, da ne znajo spraviti v sklad svojega otroškega gledanja na razodetje z novimi spoznanji, ki jim jih prinašata študij in tudi mladostna izkušnja. Drugi namen verouka je, da pridobi mladega človeka za življenje po veri s tem, da ga nauči gledati na Kristusa kot na tisto osrednjo osebnost v svetovni zgodovini, ki je prinesla človeštvu še najbolj zadovoljive odgovore na zadnja vprašanja življenja.

Po mnenju kateheta iz Slovenije je kateheza udejstvovanje vsega božjega ljudstva, ki vodi k odrasli vernosti in k pristnemu odnosu do vere. Vendar je pri nas kateheza največkrat samo prosvetljevanje razuma, samo informiranje, ne pa oblikovanje. Prava kateheza pa mora biti oznanjevanje; in to po Kristusovem zgledu, ki je vse življenje samo oznanjeval. Namen verouka je omogočiti rast osebnosti v veri.

Tudi pedagoginja vidi v verouku predmet, ki more zelo močno vplivati na izgradnjo otrokove osebnosti.

Mislite, da zahteva poučevanje verouka enake prijeme in enako metodiko kot poučevanje drugih predmetov?

Katehet na goriški osnovni šoli meni, da je podajanje verouka različno od poučevanja drugih predmetov, ker so pač cilji drugačni. V prvi vrsti pridejo v poštev osebni stiki in navdušenje za veroučno uro. Učenci želijo v tej predvsem razgibanosti in realnega podajanja snovi.

Katehet iz Slovenije meni, da je treba najprej razčistiti vsebinsko stran vprašanja: ali oznaniti otroku ves krščanski nauk ali kar potrebuje in lahko sprejme (in pri tem povejo marsikaj antropološke vede, predvsem razvojna psihologija). Treba je spoznati, v katerem razredu je primerno podati otroku to ali ono oznanilo (»messaggio«). Iz tega izvira nato še vprašanje metode. Tu nastanejo velikokrat težave zaradi pomanjkanja zmožnosti, avdiovizualnih sredstev in zlasti ovir pri poskusih, da bi dosegli pri otroku doživljanje vere.

Kaj mislite, da otroci odnesejo od verouka?

Po mnenju kateheta iz Gorice je to odvisno od več dejavnikov: domače vzgoje, od ambienta, v katerem preživijo večji del dneva, in seveda tudi od verouka samega. Ta ne more dosti narediti, če otrok od drugod nima dobrega vpliva. K temu lahko dodamo misel kateheta iz Slovenije, ki vidi velik vzrok za pogoste neuspehe verouka v tem, da je ta iztrgan iz družine, tako da se starši ne zanimajo za versko rast otroka. Vsi pa soglašajo v tem, da so med učenci vedno nekateri, ki z zanimanjem sledijo razlagi in sodelujejo v razgovoru, da pa so mnogi čisto nezainteresirani. Katehet na višjih srednjih šolah je še dodal, da je prišel do spoznanja, da ni šolski verouk tisti, ki oblikuje resnične kristjane, ampak da ti rastejo v krščanskem okolju in v družbi izven šole; zato meni, da je katehet dolžan posvečati se mladini tudi izven šole v raznih verskih organizacijah.

Se vam zdi, da bi bilo bolje, če bi verouk ne bil obvezen predmet na šolah?

Za kateheta iz Slovenije je izvirni greh verouka pri nas v tem, da je ta šolski predmet. Iz tega izvira mnogo posledic: predvsem, da postane verouk samo informiranje; pa tudi, da so mnogi duhovniki, popolnoma nezmožni za katehezo, določeni zanjo, zato da jim je zagotovljena materialna preskrba.

Katehet na osnovni šoli v Gorici meni, da bi bilo bolje, če bi verouk ne bil obvezen predmet, ker bi tako k verouku hodili samo taki, ki jih stvar zanima.

Katehet na višjih srednjih šolah pa je prepričan, da bi to ne bilo prav. Po njegovem mnenju tvori krščanstvo nedeljiv del zapadne kulture; zato nepoznanje krščanstva pomeni nepoznanje te slednje (verouk-informiranje! je k temu pripomnil katehet iz Slovenije). Poleg tega vsakčlovek, ko raste, potrebuje tudi neke moralne napotke in nauke za rast svoje osebnosti. Pri tem je Kristusovo razodetje tisto, ki more tudi nevernemu mlademu človeku nuditi človečansko osnovo, ki je podlaga tudi vsakemu humanizmu.

Kako je pri nas s knjigami, revijami in drugimi pripomočki za poučevanje verouka?

Katehet na osnovni šoli v Gorici pravi, da se poslužuje knjig, ki jih pripravlja Medškofijski katehetski urad v Ljubljani in ki so še kar primerne našim časom. Učencem 4. in 5. razreda svetuje še revije Mavrica in Pastirček; pogreša pa revijo za prve razrede osnovne šole in za predšolski pouk.

Katehet iz Slovenije je dejal glede knjig, da so te v koraku z učbeniki pri drugih evropskih narodih; seveda je tu problem, da so katekizmi že stari, ko izidejo, ker je vsak dan toliko novega v katehezi. Glede pripomočkov, nam je pokazal vrsto priročnikov za katehete vseh stopenj ter Katehetski zbornik, ki izide vsako leto. Dejal je še, da so na obeh straneh meje pogosti katehetski tečaji, ki pa se jih katehetje iz zamejstva le redko udeležujejo.

Poznate kake nove načine poučevanja verouka pri nas in drugje po svetu?

V bistvu so vsi poudarili važnost novih metod, ki pa jih tudi na naših šolah že precej uporabljajo: te se poslužujejo risanja, prostega oblikovanja, filmov, slikanic, testov ter poskusov prehoda iz frontalne v skupinsko obliko dela. Zvedeli smo, da obstajajo odlični avdiovizualni pripomočki (ne v slovenščini), na primer taki, ki z nekaj diapozitivi prikažejo otroku pomen Kristusa po prizoru iz evangelija, ko slepi deček čudežno izpregleda.

Pedagoginja je zlasti poudarila važnost risanja, s katerim otrok pokaže, kako je razumel nauk in kako ga je sprejel. Iz vsega tega mislimo, da je nujno, da kateheti stalno izpopolnjujejo svoje znanje, zlasti da se poglabljajo v vedno nova odkritja na področju razvojne psihologije. Velik problem predstavlja po mnenju vseh prehod otroka iz zaverovanosti v pravljični svet, v katerega v osnovni šoli postavlja vse svoje doživljaje, tudi verske nauke, prehod iz te faze v naslednjo, ko se pričenja razumska kontrola nad vsem, kar je prej brez težave sprejemal. In pri tem gre zlasti za kontrolo nad verskimi nauki. Tu se pokaže, koliko je katehet v osnovni šoli manipuliral z otroškim mitičnim svetom.

Kako gledate na veroučitelje-laike, ki bodo verjetno v prihodnjih letih potrebni?

Katehet iz Slovenije je rekel, da uporaba laikov izhaja že iz definicije verouka kot udejstvovanja vsega božjega ljudstva. Če ima kaj oznaniti otrokom, je že važen; saj je voditelj dunajskega katehetskega urada laik.

Katehet iz Gorice pa je rekel, da bi bilo treba na to pripraviti otroke in starše, da bi zaupali takemu katehetu; pripraviti pa bi bilo treba tudi duhovnike do spoznanja, da kateheza ni in ne sme biti njihov monopol. Vsekakor pa bi bil po njegovem mnenju ob primerni izobrazbi vsak laik zmožen za kateheta.

Da bi zvedeli, kaj mislijo o verouku, smo se pogovorili z nekaterimi otroki iz osnovne šole in iz nižje srednje gimnazije. Skušali smo ustvariti vzdušje zaupljivosti, da bi nam res povedali svoje mnenje in svoje vtise. V razgovoru je prišla na dan seveda tudi marsikatera pikra beseda čez osebo veroučitelja, saj je to vedno, ko se govori o profesorjih z dijaki. Nismo imeli namena, da bi o tem poizvedovali, mogli pa smo izluščiti iz razgovora odnos dijaka do verouka in to bi radi podali.

■ Najmlajša, s katero smo se pogovarjali, je bila prijazna plavolaska iz 5. razreda osnovne šole. Nad svojim veroučiteljem, ki je laik, je silno navdušena. Takoj je priznala, da ima od vseh predmetov verouk najrajši, ker lahko za ta predmet veliko riše, ker se veliko igrajo in ker je katehet zelo simpatičen. Vtis smo imeli, da deklica sploh še ne čuti važnosti verouka za življenje in da jo privlačuje način podajanja predmeta (filmi, zgodbe, igre, risanje ipd.). Kar se tiče obiskovanja maše in prejemanja zakramentov, to dela, ker tako hočejo doma in ker to tudi katehet priporoča. Program verouka v njihovem razredu obsega predvsem razlago evangelija za naslednjo nedeljo.

■ Nato smo slišali, kaj mislita dva dečka, ki obiskujeta prvi razred nižje gimnazije. Pri verouku se letos učita o Kristusovem življenju. Priznala sta, da se za verouk manj potrudita kot za ostale predmete; to pa zato, ker profesor ne zahteva veliko in ker je nalog malo. Sicer pa sta rekla, da ju verouk zanima, zlasti če katehet pove kako zgodbo iz resničnega življenja. Kar se tiče branja verskega tiska, pogledata včasih Pastirčka in Ognjišče (smešnice!). Mavrice ne poznata. Vprašali smo ju še, če čutita kdaj željo, da bi v vsakdanjem življenju uresničila dobre nauke, ki jih slišita pri verouku in še, zakaj hodita k maši in k zakramentom. Iz odgovora ni bilo prav razumeti, koliko ju še vodijo nauki in zahteve staršev ter kateheta, in koliko je že lastnega premisleka pri odločanju. Na splošno se nam je zdelo, da sta dečka le za korak naprej od osnovne šole, ko se rahlo začenja javljati razumsko delovanje.

■ K razgovoru smo pripravili še dečka iz druge nižje gimnazije. Snov verouka v tem razredu zajema Kristusovo življenje in nauk o zakramentih. Odločno je izjavil, da se za verouk manj potrudi kot za druge predmete; to pa zato, ker profesor ni strog, in zlasti, ker se drugi ne zanimajo in se zato še njemu ne zdi potrebno. Od cele ure verouka ga najbolj zanimajo zgodbe iz svetega pisma in iz življenja, ki jih kdaj pa kdaj pove katehet. Ko smo ga vprašali, če v vsakdanjem življenju izvaja, kar sliši pri verouku, je rekel, da včasih na to pomisli. Hodi k maši in k zakramentom, ker ga starši in veroučitelj silijo, a čuti tudi sam, da je vse to tudi potrebno za življenje.

■ Najbolj zanimivi so bili odgovori dijakov tretje gimnazije, ki so dokazali odločen korak naprej v razvoju razumskega odnosa do okolja, šole in seveda verouka. Zasledili smo zlasti nasprotovanje vsaki zlaganosti in nesoglasju med naukom na eni strani in vsakdanjim življenjem na drugi. Pomenili smo se z dvema fantoma in eno deklico. Fanta sta takoj priznala, da ju verouk manj zanima kot drugi predmeti. Sicer pa, sta se branila, drugi kažejo zanj še manj zanimanja. Edino, kar jima ugaja, je razgovor, ki kdaj pa kdaj nastane med katehetom in dijaki; in zlasti ko ta zaide na kako življenjsko vprašanje, ki ga tudi sama občutita.

Zelo drugače je odgovarjala deklica. Izjavila je, da ji je verouk všeč, celo bolj kot drugi predmeti. To pa zato ker čuti, da pri njem sliši potrebne nauke in da dobi odgovor na razna življenjska vprašanja in dvome iz svetega pisma. Ura verouka v tretji gimnaziji in podobno v vseh razredih ima tak program: molitev, poprava nalog (in kazen za tiste, ki naloge nimajo), spraševanje, razlaga nove tvarine ter naloga za prihodnjo uro. Pri dojemanju zakramentov je deklica veliko bolj prepričana in redna kot fanta (pomeni to, da bo naša Cerkev še naprej zlasti ženska stvar?!).

Vstajenje

Lepo bo na predvečer konca,
Gospod.
Kot premražena, lačna čreda
Te bomo pričakali
pred vrati večne doline.
Nad nami bo tulilo nebo
in brezumno divjale zvezde.
Lepo bo leči v prah
in čutiti,
kako nam srce
krčevito
poka
v prerojenje.
In tedaj boš prišel.
Mili dih Tvojega oblačila
bo zaustavil
beg neba.
S tihim pogledom
boš odgovoril na vse.
In mi se bomo spoznali.
Ljubeče boš dvignil
svoje strpinčene roke
in zapovedal
vstajenje ljubezni.

A. R.

Pevski zbor Rupa-Peč na Cecilijanki 1972 v Gorici

Šolski verouk: razlogi za in proti

V splošnem procesu sekularizacije se postavlja v prašanje, ali je prav, da je verouk šolski učni predmet. Med samimi katoličani v Italiji so mnenja o tem deljena. Ni moj namen, da bi zagovarjal eno izmed običajnih stališč, ki gredo nekako od tistih, ki brezpogojno branijo obstoj verouka na šoli, do tistih, ki ga apriorno odklanjajo in obenem pozdravljajo katarzo krščanstva po več kot tisočletni zavoženosti, in še do tistih, ki se prav tako apriorno ne zmenijo za to v svoji sicer splošni indiferenci. Omejil se bom raje na površen prikaz nekaterih razlogov, ki govore za in proti šolskemu verouku. Samo če pravilno postavimo problem, lahko računamo na pravilno rešitev!

V znanem italijanskem tedniku sem pred nedavnim bral izjavo, ki mislim, da jo lahko strnem takole: »Kristjanova dolžnost je, da širi blagovest povsod in s sredstvi, ki so mu na razpolago. Šolski verouk je sredstvo, ki bi se mu bilo škoda odpovedati.« Vsekakor je to izjava, ki jo gre razumeti v določenem kontekstu: izrečena je bila tam, kjer stoletna simbioza za posvetne in duhovne oblasti vsemu navkljub pušča vidne sledove... In vendar bi človek pričakoval, da bo pokoncilski katoličan v Italiji le priznal, da je šolski verouk prednost, ki mu jo zakoni objektivno dajejo pred državljani drugačnih nazorov, in da bo na osnovi tega prišel do določenih zaključkov. Skratka, če se zavzema za pravičnost, če že zagovarja idejni pluralizem, naj bo v tem tudi dosleden. Vse bolj strpno stališče zagovarja danes katoličan, in Slovenec povrh, v nekoliko drugačnih političnih razmerah: šola, skozi katero morajo vsi, naj bo svetovnonazorsko nevtralna. Jasno je, da ne mislim istovetiti naših šolskih razmer s tistimi onstran bližnje meje: verouk je tako rekoč fakultativen, od njega se lahko odpišeš; nadalje vsakdo ve, da tista borna ura verouka na teden še daleč ne pomeni šolske svetovnonazorske enostranskosti, da, na primer, prav tako mirno, kakor govori katolik o pomenu svetnikov med uro slovenščine, misijonari marksist med uro filozofije...

Slovenec, ki se zavzema za svetovnonazorsko nevtralnost jugoslovanske šole, med drugim opozarja na dejstvo, ki bi ga podčrtal. Nekje pravi: »Res je, da uresničitev zahteve po oblikovanju mladih v antiteističnem nazoru Cerkvi kot celoti ne bi niti pretirano škodila; v določenih vidikih bi ji celo koristila. Na eni strani je treba računati z naravnim odporom mladih do slehernega nasilja...« Prednost, ki jo lahko predstavlja šolski verouk, se izkaže pravzaprav za dvomljivo. In to toliko bolj danes, ko je mladina še posebno občutljiva za vsakršno vsiljevanje. Sploh ima današnji študent neki skoraj nagonski odklonljiv odnos do vsega, kar mu šola nudi ali, da se sodobneje izrazim, vsiljuje. Odnos, ki je v najboljšem primeru indiferenca. Odnos, ki se seveda prenese tudi na šolski učni predmet-verouk. Brezbrižnost, ki jo lahko opaziš že v avtomatskem osnovnošolskem zdrdranju na pamet tako poštevanke kot desetih božjih zapovedi...

Problem šolskega verouka se razblinja, dobiva povsem drugačne dimenzije. Problem šolskega verouka postane problem današnjega šolstva, ki je s svoje strani verna podoba današnjega časa, to je časa, v katerem človekova moralna rast daleč zaostaja za znanstvenim in tehnološkim napredkom. Današnji človek drzno tipa v skrivnost vesolja, obstreljuje atomska jedra, a pri tem tvega, da ostane po moralni zavesti le otrok. In prav tako neodgovorno kot otrok se vede z nevarno igračo — znanjem. Posledice tega so vsakomur znane: ekološki problem se danes postavlja v čedalje bolj dramatični luči, splošna ugotovitev je, da naš planet nezadržno drvi v katastrofo... Pri vsem tem ima tudi šolska vzgoja svojo odgovornost. Povsem upravičena je zahteva po šoli, ki naj ne proizvaja človeških torzov, ampak naj izoblikuje celotno človekovo osebnost. Celotna osebnost, ki pa ni anonimna, temveč ima svoj pogled na svet itd. V taki življenjski šoli bi prav gotovo dobil tudi verouk svoje pravo mesto. Verouk kot posredovanje žive krščanske misli, krščanskega načina življenja.

m. b.

Vesti ljubljanskega bogoslovja

V ljubljanski stolnici bo v nedeljo 11. marca prejelo diakonat 15 bogoslovcev ljubljanske nadškofije. Šestim bogoslovcem iz Slov. Primorja pa bo podelil diakonat škof dr. Jenko tudi v nedeljo in sicer v župni cerkvi v Postojni med sv. mašo ob desetih.

O naših farah

Vsaka človeška skupnost se uspešno razvija le tedaj, če raste iz stvarnosti. To velja tudi za faro. Fara je nastala tedaj, ko je vas pomenila gospodarsko, kulturno, družbeno skupnost, in je bila zelo primerna za tisti način življenja. Kmetje, ki so se srečavali pri nedeljski maši, so si bili skoro sosedje, vsi so se poznali, pa tudi župnik je dobro poznal vsako hišo. To so bili ljudje, ki so živeli skupaj, imeli iste skrbi in opravke. Župnikove pridige so bile lahko zelo stvarne in življenjske, saj je vedel za upe in težave svojih ljudi in za slabosti svoje vasi.

Danes fara ne izraža več neke življenjske skupnosti. V njej so združeni zadnji kmetje, izobraženci, mladina iz šol in tovarn, otroci iz zelo različnih družin. Kako težko je v nedeljo župniku spregovoriti nekaj, kar bi šlo do srca vsakomur od njih, kar bi bilo blizu vernikom te skupne cerkve.

Nedeljska farna maša pač ne bi smela biti samo srečanje med ljudmi, ki so si več ali manj tuji, biti bi morala skupno, ljubeče darovanje.

Toda kako naj bomo res bratje, če se komajda poznamo? Saj je biti bratje predvsem pomagati si, govoriti, razumeti se, stati eden ob drugem v pozorni prisotnosti.

Fara je, mislim, nastala zato, da bi ljudi združevala, da bi bila velika družina kristjanov. Kajti v krščanstvu nihče ne more biti kristjan sam. Naša vera je predvsem zapoved rodovitnih odnosov med udi iste Cerkve. Počasi bomo morali priti do drugačne oblike skupnega življenja, ki nas bo povezovalo. Mnogi mislijo, da so si ljudje itak vedno bolj tuji in da tudi nam ni treba biti drugačni.

Pa moramo biti drugačni. Moramo biti eno. Kje je drugače Cerkev?

Morda prihaja trenutek krščanskih skupnosti, ki bodo združevale ljudi z enakimi hotenji. Šele take skupnosti, ki bodo vsaka zase živ primer enotnosti in vere, se bodo lahko začele združevati v večje enote. Skupnosti mladih družin, skupnosti vzgojiteljev, skupnosti delavcev. Toliko majhnih členov, ki se bodo znali povezati z drugimi prav zato, ker se bodo v svoji majhni skupnosti naučili biti bolj kristjani.

Danes se lahko vernik v cerkvi postavi zadaj in nihče tega ne opazi. Čas je že, da eden drugega porinemo naprej, v odgovornost, v rast, v spreobrnjenje.

A. R.

Nastop pevskega zbora »Rečan« iz Slovenske Benečije na Cecilijanki 1972 v Gorici

MLADINA IN REVOLUCIJA

Pred kratkim sem bil v Auli Magni tržaške univerze na splošnem zborovanju študentov. Že vsa leta, kar sem na univerzi, vedno isti govori, vedno isti obrazi voditeljev in vedno ista brezizrazna masa študentov-poslušalcev, ki brez zanimanja sledi razgovorom, ki vsem ploska in ki brez pomisleka voli za vse resolucije.

Ne bi izgubljal besed za te študente, ki mislijo, da so že »kontestatorji«, ker se udeležujejo zborovanj, ker sedijo na tleh raje kot na naslanjačih Aule Magne in ker berejo glasilo skrajne levice. V resnici pa se nikjer ne izpostavijo in se takoj umaknejo, če preti nevarnost; pač sledijo modi, ki je danes »oporekarjem« naklonjena.

Rad bi posvetil nekaj besed voditeljem študentskega gibanja, ki dejansko presega meje univerze in zajema tudi delavsko mladino in mnoge izobražence, ki so že v poklicih. Razlike med njimi so se že čisto zabrisale in složno delajo za novo družbo. Novo ureditev družbe oni zasledujejo z vsem prepričanjem in so zaradi svoje odločnosti vredni zanimanja. Vse študentske manifestacije, vse stavke in vse nasilje so le sredstvo za to, da opozorijo družbo nase in da si pridobijo somišljenikov. Seveda marsikateri študent z zanimanjem in odobravanjem posluša njihove zahteve za večjo angažiranost profesorjev, za podelitev štipendij vsem revnim dijakom, za olajšave pri izpitih. Priznati je treba, da so res mnogo dosegli s svojimi zahtevami; zelo važno se mi zdi, na primer, da skrbno pazijo na vse ukrepe uprave univerze, kjer so se vedno dogajale velike nepravilnosti (pomislimo samo, koliko so nekateri zaslužili s tem, da so lanske štipendije izplačali šele poleti namesto februarja; naložili so namreč denar na banke — gre za milijarde —, da se jim je bogato obrestoval).

Cilji mladih revolucionarjev so pa drugačni. Radi bi v družbi uveljavili ureditev, ki bi slonela na osebni odgovornosti posameznika, brez ekonomskih, političnih in moralnih pritiskov. In moram reči, da so zaradi svojega prepričanja simpatični. Kdor je bil kdaj na univerzi, ve, kako malo je takih, ki si upajo ugovarjati profesorju. Ti mladi revolucionarji pa si drznejo kar naravnost očitati profesorju, da s svojim delom služi kapitalizmu in s tem izkoriščanju delavcev, ali da si ne upa ničesar reči čez ureditev družbe, ker se boji za »stolček«. Seveda profesorji reagirajo, vzamejo jih »na piko« in posledice so vidne pri izpitih. Pa zaradi tega ne odnehajo.

Kar sama od sebe mi pride ob tem misel: kje smo mi, mladi kristjani, ko gre za preobrazbo družbe? Kakšni pričevalci, kakšen kvas družbe smo, če se ne zganemo? Krivice, ki se dogajajo pred nami, bi nas morale spraviti iz otopelosti: bolnik, ki mora čakati teden ali več, da ga pregleda zdravnik, ker mora njegov primer prej čez deset uradov; star človek, ki umre osamljen v podstrešni sobi, pa ga dobijo šele čez nekaj dni, kar zanj ni nihče skrbel; službe, ki jih dobijo taki, ki imajo priporočila, ne pa tisti, ki so sposobni; procesi, ko oprostijo velike zločince zaradi »pomanjkanja dokazov«, itd. Vse to vidimo dan za dnem, pa nas to ne sili k revoluciji.

Menim, da bi morali tudi kristjani poseči stvarno v boj za preobrazbo družbe. In to iz dveh razlogov: zaradi očitkov vesti in ker je prav, da se odvzame skrajni levici in desnici monopol nad vsemi prizadevanji v tej smeri. Njim so sredstva nasilje, krvava revolucija in uničenje nasprotnikov. Mi lahko naredimo veliko brez nasilja: da skušamo uvesti resnični demokratični duh v vse organizacije in ustanove, v katere imamo dostop, da ne podpiramo krivičnih ukrepov, da svoje prepričanje ob vsaki priložnosti pokažemo. Zlasti pa je važno, da smo odločeni biti vedno proti vsaki krivici, tudi ko bomo kdaj na odgovornih mestih; da ne bomo odstopili od svojega prepričanja, ko bomo začeli stopati navzgor po »družbeni lestvici«. Ker smo mladi, imamo možnost, da si pripravimo lepšo bodočnost.

b. š.

Nekaj misli o nasilju

Danes veliko govorimo in pišemo o nasilju. Pravimo, da živimo v dobi nasilja. Okrvavljena münchenska olimpiada, letalske preusmeritve, ugrabitve in izsiljevanje, politični umori, študentovski nemiri in podobni dogodki, o katerih beremo vsak dan v časopisih, naj bi bili dokaz za to trditev.

Vendar ni nasilje nič novega, saj spremlja človeštvo od Kajna dalje. Če se ozremo nazaj, na obe svetovni vojni, na nacistična taborišča, na stalinistične čistke, ne moremo trditi, da smo danes na slabšem kot nekoč. Spreminja se le oblika nasilja. Današnje nasilje je lahko na prvi videz nesmiselno (Manson in njegovi privrženci), slepo (zračni gusar, ki ne izbira svojih žrtev), preselilo se je v našo neposredno bližino (v nekaterih velemestih so celi predeli, kjer se nihče ne upa ponoči na cesto), ne pozna več nobene meje (münchenska olimpiada). Pred temi novimi oblikami nasilja ni našla doslej družba primerne obrambe. Položaj se bo še poslabšal, ker se ljudje vedno bolj zapirajo v svoj mali svet. V strahu za lastno varnost ne reagirajo pred nasiljem in bi dali karkoli, da bi zavarovali svoje življenje.

Nasilje se širi, ker se izplača. Svet je tako urejen, da s silo dosežeš več kot z drugimi sredstvi. To opažamo na ravni svetovne politike, a tudi v vsakdanjem življenju. Tu ne prihaja v poštev samo fizično nasilje, nasilje je lahko tudi psihološko.

Z višanjem življenjskega standarda raste tudi nasilje, kot to opažamo v ZDA. Manjšina, ki je za kaj prikrajšana, hoče imeti vse, kar imajo drugi in to skuša doseči vedno pogosteje s silo. Mnogo je tudi primerov ljudi, ki nimajo volje, da bi si prislužili kruh, temveč hočejo doseči vse brez truda. Izberejo si najlažjo pot — nasilje. Vzrok nasilja pa je lahko tudi zdolgočasenost in prenasitost. Tako nastajajo mladeniške tolpe, ki si krajšajo čas z nasilnimi dejanji.

Kje je rešitev? Zavedati se moramo, da smo za nasilje odgovorni vsi. Svojo odgovornost nosi predsednik najmočnejše države, ki je dal masovno bombardirati obljudena področja, da bi »častno« zaključil vojno, kriva pa sva tudi jaz in ti za vsakodnevno nasilje nad svojim bližnjim.

Če hočemo, da se bo položaj izboljšal, je treba začeti pri sebi. Spremeniti moramo svoj odnos do nasilja. Delati moramo za to, da se uveljavi prepričanje, da se dá priti do cilja tudi na miren način. V politiki bi morali biti zgled Gandi in drugi glasniki nenasilja. Pri vsakem nasilju bi morali najprej poiskati njegove vzroke in odpraviti okoliščine, ki so ga povzročile. To zveni seveda zelo idealistično, a druga pot, preprečevanje nasilja z nasiljem, samo pospešuje proces, za katerega ni izhoda.

MJ

Organizacije

Važna pomoč pri verskem življenju so lahko organizacije. Zakon življenja veleva, da se odraščajoči človek oddalji od staršev, da hoče vse sam preveriti, da ne verjame na besedo. Brez tega včasih neljubega razvoja mladostnik ne more shoditi in priti do zrelosti. To je doba, v kateri mora najti oporo v sovrstnikih, doba, v kateri mu lahko primerna družba še največ koristi.

Danes je dobršen del mladine toliko kritičen, da gre mimo izjav naravnost k vsebini. Bolj kot programi, načrti, upi in sklepi jo zanimata duh in delo, ki se kažeta pri ljudeh. Tako imamo danes veliko mladinskih krožkov in društev, ki so načelno katoliška, a je večkrat z njihovim katolištvom skoraj že tam konec. Danes mladina od vere pričakuje v glavnem dvoje: rešitev občutka osamljenosti in nesmisla življenja ter pomoč pri graditvi pravičnejšega sveta. Za druga, bolj načelna vprašanja, se zanima le majhen del mladine. Če nudi organizacija odgovore na ta vprašanja, lahko resnično nekaj daje, drugače se v njej zbirajo mladi ljudje iz drugačnih razlogov, ali vsaj ne dobijo tega, kar bi jim morala katoliška organizacija dati.

Naše mladinske organizacije opravljajo tudi važno narodno poslanstvo. Zato jih ni mogoče zapirati širšemu krogu, da bi se člani poglabljali le v versko življenje. Poleg tega je to tudi človeško neprimerno. Glavno je, da je vsebina delovanja organizacij v skladu s krščanskimi načeli, pa naj bo delovanje kakršnokoli.

Na žalost je več dejstev, ki se s to sliko organizacij ne skladajo. Pritisk materialističnega javnega mnenja je že tako prodrl med nas, da nas je včasih kar sram, če se mu moramo po vesti postaviti po robu. Krščanska doslednost se v nas krha. Premalo je v naših organizacijah angažiranosti pri vprašanjih, ki se pojavljajo zunaj našega kroga. Mi delujemo v notranjosti organizacije v upanju, da najprej rešimo notranje probleme, da se potem končno spravimo na delo navzven. Vendar je to notranje delo brezbrežno kot morje: obenem se je treba lotiti stvarnejših zunanjih vprašanj. Velika napaka, ki jo večkrat delamo, je tudi ta, da prepuščamo izrazito versko delovanje duhovniku.

Pomenljivo je, da je pred kratkim ustanovljena verska skupina v Trstu, ki vključuje skoraj izključno starejše skavte in skavtinje, nastala zunaj tudi najširšega okrilja organizacije. To med drugim kaže na dejstvo, da človek čuti potrebo po ožji res krščanski skupini, kjer dobiva novih moči, kjer s pomočjo Gospodove besede vedno na novo odkriva božjo voljo, da lahko potem deluje v širših občestvih s pravim duhom.

ij

Naši kritiki

Za naš zamejski prostor je značilno dejstvo, da se kritika malokdaj reši poročevalskega značaja. Zgolj strokovne kritike nimamo iz različnih vzrokov: malo strokovnjakov sodeluje pri naših listih; vsi se med seboj tako poznamo, da se nihče noče nikomur zameriti, da bi ne ohromil včasih skromnega življenja narodne skupnosti; kritikovi usmerjenosti velikokrat botrujeta politično prepričanje in skupinska korist.

Primorski dnevnik, 7. januarja 1973, Ace Mermolja: Mladika 11. Kritika nas opozori na potrebnost strokovne kritike. Če je res, da nas rešuje kvaliteta, ko številčno padamo, se mora vse zamejsko življenje kakovostno dvigati. Poštena kritika pri tem veliko pomaga. Mermoljeva kritika vsebuje nekaj prizadetih pripomb, vendar je očitno površinsko apriorno odklonilno stališče. Kar moti, ni toliko kritika, ki je odvisna pač od osebnega okusa. Moti dejstvo, da je kritika vključena v rubriko, kjer se taka stroga merila uporabljajo le ob posebnih priložnostih in le za nekatere.

Katoliški glas, 18. januarja 1973, (r+r): Ledene rože. »Človek gre v slovensko gledališče z namenom, da se duhovno spočije, da kaj lepega vidi in sliši, da se vrne domov za eno kulturno doživetje bogatejši.« To ni ne provinca ne avantgarda. To je le eno stališče do vloge gledališča. Stališče pa, ki se mi zdi precej enostransko: gledališče naj tudi informira, drami, vzbuja vprašanja. Da odklanjamo vulgarnost tako v gledališču kot drugje, da je neumnost neumna, to je stališče na drugačni ravni.

ij

Razstava Oskarja Kogoja

Pred nedavnim je bila v Goriškem muzeju na Kromberškem gradu otvoritev razstave mladega oblikovalca Oskarja Kogoja. Veliko je bilo zanimanje za to razstavo, saj je Oskar Kogoj po rodu Goričan in stanuje v Mirnu pri Gorici, kjer se je rodil leta 1942, svoje študije pa dokončal v Benetkah. Slovesne otvoritve se je udeležilo veliko število ljudi: politični predstavniki, umetniki, prijatelji, in vsi tisti, ki jim je pri srcu in se zavedajo važnosti industrijskega oblikovanja v današnjem svetu. Sicer je Oskar Kogoj že znan naši publiki, ker je pred dvema letoma razstavil na goriškem Espomego svoj znani počivalnik.

Razni so elementi, ki jih oblikovalec razstavlja, tja od cele serije počivalnikov, kuhinjske opreme, jedilnega pribora, izvijačev, pa tja do obuvalke, otroške žlice in otroške igrače. Pri vseh teh raznih elementih opažamo močno poudarjen smisel za plastično izražanje in funkcionalnost. Pri Kogoju se očitno pozna vpliv beneške šole in sodelovanje z italijanskimi oblikovalci iz Milana, kar je pri načinu oblikovanja določilo drugače kot to dela večina jugoslovanskih oblikovalcev, ki imajo tradicionalno vzgojo in jo potem vnašajo v svojo dejavnost.

Kar zadeva serijo počivalnikov, s katerimi se ubada že vrsto let, lahko rečemo, da so prav ti pripeljali mladega oblikovalca do priznanja, do uveljavitve na industrijskem oblikovalnem področju. Z njimi je dokazal lastne oblikovalske moči in »poizkus je bil gotovo tvegan, kajti prej ali slej pride pri taki temi na dan iskateljsko hotenje oblikovalca in njegova nespravljivost z doseženim« (Bernik).

Med raznimi elementi me je zelo navdušila igrača »sedež-samokolnica«, kajti zdi se mi, da bi je bil vesel vsak otrok. Poleg naravne privlačnosti v tej igrači »opazimo elemente igre, ki so izredne važnosti v vsakem elementu, namenjenem otrokom. Tako postavimo pred otroka predmet, ki je funkcionalen in zabaven hkrati in ki mu pomaga, da množi svoje domišljijske zmožnosti« (Dorfles).

Ko smo si ogledovali razstavo in ko smo se ustavili pred novimi Kogojevimi zasnovami, razstavljenimi še pod stekleno kupolo, smo si želeli, da bi Kogoj nadaljeval po začrtani poti.

A. Č.

Izkustvo vere - najboljši verouk

Posredovati vero je izredno težko. Le kdo more postaviti zakone, po katerih besede o Kristusu, zasejane v srca, zažive? Saj je verjeti tudi milost.

Naj zato povem le svoje osebno mnenje, ki je zraslo iz opazovanj o tem, kako večina krščanskih staršev posreduje vero svojim otrokom.

Mnogokrat je na žalost to hladna vera nedeljske maše. Vera kot dolžnost.

Otrok in mladostnik opažata, da vera ne vpliva na vsakdanje življenje. Ne oče ne mama ne pobožni stric niso zaradi svojega krščanstva bolj vedri, bolj polni upanja v Boga in človeka, bolj svobodni potrošniških skrbi. Ta vera v ničemer ne odrešuje.

Prav na dnu pa lahko to vero takole upodobimo: »Na tem svetu je vse narobe. Ne splača se biti dober. Življenje je grenkost. Hvala Bogu, da je vsaj Nekdo tam zgoraj, ki nas bo poplačal.«

Tako rastejo mladi kristjani in v njih raste strah, megla, sivina. Kako daleč od njih je veselo oznanilo evangelija!

Kar pa starši pozabljajo posredovati, je ravno največje, najbolj resnično. Lahko je ukazati, češ, pojdi k maši, saj vidiš mene, ki tudi grem. Dosti teže je svojim otrokom dati čutiti silno prisotnost božjo v vsakdanjem življenju. Boga, ki žalostnemu očetu prižge lesk upanja in poguma v očeh. Boga, ki ohranja materi mehko, mlado srce. Boga, ki je tako močan, da nihče ne dvomi v zmago dobrega.

To je čudoviti družinski Prijatelj, ki seda za mizo in se z vsemi pogovarja o ljubezni in veselju. In zaradi njega je doma svetlo.

Otroci potrebujejo krščanske starše, ki znajo biti mirni v najtežjih urah, ki delajo ne glede na uspeh, ki niso močni in polni upanja samo tedaj, ko gre vse prav.

In vendar morajo v mnogih družinah mladi piti utrujeno, bolehno, trepetajočo vero, vero, ki ne zna verjeti v nemogoče.

Koliko mladih družin poznam, ki jim manjka samo nekaj, pa bi začeli verjeti. Morali bi srečati človeka, ki je v stalnih težavah, z družinskimi problemi, zdelan od razočaranj in trdega življenja, pa bi jim segel v roko z gotovo kretnjo nekoga, ki se ne boji. Ki bi jim z mladim nasmeškom rekel: »In kaj zato: Bog je z menoj!«

Marsikdo si misli, da je to stvar svetnikov. Jaz pa mislim, da če veri vzamemo to gigantsko upanje, zanikamo vse.

Solzna in grenka vera ni krščanska vera. Je vera ljudi, ki se izmikajo slepeči svetlobi velikonočnega jutra in raje gledajo v prazen grob.

Dosti mladih ne verjame prav zato, ker bi radi verjeli v kaj bolj navdušujočega kot njihovi starši.

A. R.

„Katoliški glas" v vsako slovensko družino!

ENO LETO PROSVETNEGA DELA

Občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete

V ponedeljek 26. februarja se je v mali dvorani Katoliškega doma v Gorici vršil redni občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete. Udeležili so se ga v lepem številu odborniki včlanjenih društev in organizacij, pa tudi nekaj druge mladine. Občni zbor je vodil predsednik dr. Kazimir Humar, ki je v uvodu prebral pozdrave tistih, ki se, povabljeni, niso mogli odzvati; med temi so bili ZKPO, Ljubljana, dr. Darij Bratoš za ZKPO Nova Gorica, deželni svetovalec dr. Drago Štoka, prof. Marij Maver za Slov. prosveto iz Trsta. Navzoči Edmund Košuta je pozdravil v imenu Slovenske prosvetne zveze za Goriško.

Po pozdravih so sledila poročila, ki so jih podali predsednik, tajnik in gdč. Marija Češčut za odsotnega blagajnika. Za temi poročili je sledilo poročilo nadzornega odbora, nakar so zastopniki prosvetnih društev in organizacij prebrali poročila o delu njihovih organizacij.

Po končanih poročilih so bile volitve razsodišča, nadzornega odbora in predsednika, kakor predvidevajo pravila. Vsi so bili potrjeni na svojih mestih. Na prvi seji izvršnega odbora se bodo določile ostale funkcije. Ker je delo ZSKP in njenih članic pomenljivo za slovensko skupnost na Goriškem, objavljamo glavne referate in poročila, podana na občnem zboru.

Poročilo predsednika

V letošnjem poročilu se bom ustavil predvsem pri »kulturni politiki Zveze slovenske katoliške prosvete« (ZSKP), to je pri splošnih smernicah, ki so vodile in ki naj bi tudi v bodoče vodile delo naše Zveze. Ta politika je izhajala iz ideoloških stališč in iz konkretnih razmer, v katerih živimo in delamo.

Ideološka stališča

Ker smo kulturna organizacija, se je naše delo razvijalo v tistih kulturnih smereh in na tistih področjih, kjer je to bilo mogoče in koristno. Posvetili smo svoja prizadevanja dramatiki, zborovskemu petju in kulturnim večerom. Poleg tega so Zveza, oziroma njene članice organizirale še festivale narodno-zabavne glasbe, umetniške razstave in glasbene koncerte. Pri tem smo imeli zmeraj pred očmi, da smo slovenska organizacija, ki naj služi predvsem slovenskemu ljudstvu in njegovim potrebam. Zato smo skrbeli, da smo segali zlasti v slovensko kulturno zakladnico. Neslovensko kulturo srečujemo in živimo drugod. Zato smo gledali na to, da je bilo naše delo posvečeno predvsem slovenski besedi, glasbi, likovnemu izrazu. Tudi pri znanstvenih predavanjih in kulturnih večerih nismo izgubili z vidika, naj bodo tudi ti odraz predvsem iskanja našega slovenskega človeka v zamejstvu.

Kultura je človeška dejavnost, ki ima zmeraj tudi neko ideološko opredeljenost, saj gre pri kulturi za duhovne vrednote, ki ne morejo mimo naravnih moralnih zakonov in končne človekove poklicanosti. Zadnji koncil pravi o kulturi: »K sami človeški osebi spada, da se do prave in popolne človečnosti povzpne samo po kulturi, to je z gojitvijo in razvijanjem naravnih dobrin in vrednot. Kjer koli gre torej za človeško življenje, povsod tam se narava in kultura kar najtesneje med seboj povezujeta« (GS 53, 1).

Ko gledamo na človeka, pa moremo gledati nanj kot na bitje, ki je »na potovanju proti nebeški domovini«, ali pa kot na bitje, ki je v svojem življenjskem toku omejeno na čas med rojstvom in smrtjo. Zaradi tega različnega gledanja na človeka in njegovo osebo se tudi kultura idejno med seboj razlikuje med zgolj človeškohumanistično kulturo in med krščansko kulturo. Mi smo se opredelili za krščansko oziroma katoliško kulturo. Pri tem se trudimo, da skupaj z drugimi gradimo bolj človeški svet, ne da bi pozabili, da pri kulturnem delu »skrivnost vere resnično daje neprecenljive pobude in pripomočke za požrtvovalnejše spolnjevanje te naloge in zlasti za odkrivanje celotnega smisla takšnega prizadevanja, po katerem človeška kultura dobiva svoje odlično mesto pri celotni človekovi poklicanosti« (GS 57, 1).

Ob idejnem konceptu je pa potrebno, da vsaka organizacija upošteva tudi konkretne razmere, ki v njih živi in deluje. Potrebno je zaradi tega, da opredeli svoje odnose do drugih.

Naši odnosi do matične Slovenije

V tem oziru naj omenim predvsem naše odnose do matične Slovenije. Kot kulturniki smo se zmeraj zavedali, da je slovenska kultura ena. Državne meje, politično idejna opredeljenost, raznolike kulturne smeri in podobno niso merila za kulturno razlikovanje, kakor da bi zaradi tega imeli več kultur. Politika je še zmeraj hodila in hodi svoja pota v prizadevanju, da doseže svoje konkretne cilje. Kulturne vrednote so pa nad politiko, zlasti nad dnevno politiko: so v duhovnem redu vrednot. Zaradi tega je tudi narodna kultura ena in nedeljiva, nad politiko in njenim iskanjem.

V tej zvezi se nismo dolgo pomišljali navezati tudi uradne stike z Zvezo kulturno prosvetnih organizacij Slovenije, ko so za to dozoreli časi, to je, ko so tudi v Sloveniji prišli do podobnega spoznanja, da je slovenska kultura ena in nedeljiva in slovenski kulturni prostor eden in enoten. V tem oziru beremo v brošuri »25 let Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije« takole:

Peti kongres Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije, ki je bil v Ljubljani 27. in 28. marca 1969, je neke vrste mejnik v sodelovanju med slovenskimi kulturnimi organizacijami v zamejstvu in kulturnimi organizacijami v Sloveniji. Na tem kongresu je bilo močno poudarjeno splošno načelo o enotnem slovenskem kulturnem prostoru. Razprava na kongresu je izzvenela kot kritika odnosov med Slovenci znotraj in izven SRS, kot očitek, da Slovenci v SRS pozabljamo na Slovence zunaj republike.

Na podlagi dogovora je Zveza kulturno prosvetnih organizacij Slovenije prevzela nalogo usklajevalca kulturnih akcij v zamejstvu. V ta namen je ZKPO Slovenije vsako leto organizirala neposredne razgovore s kulturnimi organizacijami v zamejstvu in skupno z njimi usklajevala letne delovne načrte, se dogovarjala o višini njihovih izdatkov glede finančne pomoči s strani republike Slovenije in te predloge posredovala republiškim skladom.

ZKPO Slovenije je vzpostavila stike z vsemi slovenskimi kulturnimi organizacijami v zamejstvu, predvsem s Slovensko prosvetno zvezo na Tržaškem in Goriškem ter na Koroškem, pa tudi s Krščansko kulturno zvezo na Koroškem, s Slovensko prosveto v Trstu in Zvezo slovenske katoliške prosvete v Gorici.

Slovenci, ki živijo zunaj SR Slovenije, imajo gotovo pravico zahtevati pomoč od svoje matične dežele in tudi vplivati na njen razvoj. Hkrati pa so dolžni, da v okviru svojih možnosti prispevajo k veljavi matice, da se do nje tudi odgovorno obnašajo in če že ne prispevajo k njeni moči, da vsaj ne krnijo njenega ugleda.

Enotnost slovenskega kulturnega prostora pojmujemo torej kot enotnost pravic in dolžnosti Slovencev, kot medsebojno odvisnost in odgovornost. Toda ne delamo si nikakšnih utvar o enotnosti. Zavedamo se tudi neenotnosti slovenskega prostora, njegove različnosti in celo protislovnosti. Gre za različna življenjska okolja, ekonomske in socialne strukture prostora, ki v njem živijo posamezni deli slovenskega naroda. Zavedamo se ideološke, kulturne in politične raznolikosti, ki je navzoča v celotnem slovenskem prostoru, vendar pa menimo, da ta različnost ne bi smela onemogočati medsebojnih vezi, sodelovanja in tudi vzpostavljanja tiste enotnosti, ki je potrebna, da se bomo vsi čutili pripadnike ene in iste skupnosti. Menimo celo, da lahko raznolikost pospešuje naš razvoj, da nas lahko spodbuja k ustvarjalnosti in preprečuje duhovno lenobo ter prispeva k naši odprtosti za vse, kar se kje pojavi novega, človeško vrednega. Seveda pa takšna različnost lahko postane tvorna, če bo zagotovljen vse večji pretok kulturnih dosežkov v vse smeri slovenskega prostora.

Ob takem gledanju na slovensko kulturo z ene in druge strani je prišlo do določenega sodelovanja med našo Zvezo in ZKPO Slovenije in do medsebojnih razgovorov in tudi do nekaterih načrtov za skupno delo. Pri tem ni toliko važna finančna pomoč, ki ni velika, ampak važnejša je ideja o enotnem slovenskem kulturnem prostoru oziroma o enotni slovenski kulturi ne glede na državne meje in na ideološko ali strankarsko opredeljenost. V preteklosti smo Slovenci največkrat gledali na kulturo in na kulturne ustvarjalce preveč skozi očala strankarske politike in premalo z občeslovenskega gledišča. To so bili očitki, ki jih je Ivan Cankar iznesel na račun politikov svojega časa, ki pa so ostali v slovenski politiki tudi po smrti Ivana Cankarja do današnjih dni. Resolucija sprejeta na V. kongresu ZKPO Slovenije leta 1969, bi zato res lahko pomenila neko prelomnico in mejnik, če se bo dalje uresničevala kot je bila zamišljena. Ponavljam, da se zamejci čutimo pripadnike k slovenskemu narodu, ki je eden, in da se čutimo soudeležene pri slovenski kulturi, ki je tudi ena. Zaradi tega smo uverjeni, da ta kultura mora rasti in se prepletati tudi tako, da lahko zamejci od slovenske kulture ne samo prejemamo, temveč da tej kulturi lahko tudi damo. Naj v tem oziru omenim zlasti naše zamejske pesnike in pisatelje, naše komponiste in slikarje. Mnenja sem, da je prav, če tako kulturno sodelovanje nadaljujemo in krepimo pod pogojem, da ostane na ravni kulture in ob spoštovanju različnih političnih in socialnih sistemov, v katerih Slovenci živimo v zamejstvu in v matični domovini.

Ob odnosih do Slovenije sem se dalj časa pomudil, ker je ta problem razmeroma nov in ker takšno gledanje na medsebojne kulturne odnose naletava še zmeraj na nerazumevanje med nami v zamejstvu kot tudi v Sloveniji; pa ne samo na nerazumevanje, temveč tudi na osporavanje in na sabotažo. Mislim, da tako osporavanje in sabotaža prihajata iz stare miselnosti, da je kultura last neke stranke ali vsaj ideologije, ki hoče zaradi tega ohraniti monopol tudi nad kulturo. Predolgo, več kot 25 let so nekateri živeli v tem prepričanju in imeli od tega tudi materialne koristi. Zato ni čudno, če bi tak monopol radi obdržali še nadalje.

Odnosi do sosednih organizacij

Konkretni položaj je zahteval od naše Zveze opredelitev tudi do ostalih kulturnih dejavnikov okrog nas. Med temi je italijanska skupnost sredi katere živimo. V tem oziru nismo kaj prida naredili, četudi se kulturnih stikov z italijanskimi sodeželani nismo izogibali. Vtis imam, da je način kulturnega izživljanja med nami in italijansko skupnostjo preveč različen in da je zaradi tega tako težko najti priložnost za skupne nastope in gostovanja, pa tudi za drugačno sodelovanje.

Tretji naš kulturni partner je bila Slovenska prosvetna zveza in v njej včlanjene organizacije. Stiki z njo so bili na ravni vodstev in na ravni praktičnega sodelovanja posebno na vaseh. Na ravni vodstev smo se večkrat srečali za razne skupne probleme in se tudi zmeraj med seboj ujemali; na ravni praktičnega sodelovanja na vaseh so pa nastale težave. V Štandrežu, Doberdobu in Števerjanu in še kje drugje jih poznate bolje kot jaz. Menim pa, da teh težav ne smemo dramatizirati, a tudi ne smemo dovoliti, da bi kdo na vasi želel drugim vsiljevati svojo voljo. Vztrajati moramo pri iskanju rešitev z razgovori pri mizi. Če ti ne privedejo do zadovoljive rešitve, naj gre vsak mirno po svoji poti in po svojem delu. Se bomo pa pozneje srečali. Kot demokrati pa ne smemo dopustiti, da bi nam kdo diktiral svojo voljo, da bi med nami izvajal kakršno koli kulturno diktaturo.

Sodelovanje s Tržaškim gledališčem

Med pomenljivejšimi kulturnimi dejavniki pri nas je tudi Stalno slovensko gledališče v Trstu. S tem gledališčem smo se sprva vezali v sodelovanje od primera do primera, predlanskim je pa prišlo skupaj s SPZ in z EMAC-om, Tržaškim gledališčem in nami do stalnega sodelovanja pri organizaciji redne gledališke sezone na Goriškem. Zavedali smo se, da je bil korak nekoliko tvegan in da je še zmeraj tvegan. Od raznih naših društev sem slišal kritične opazke na ta račun, ali boljše na račun repertoarne izbire pri SG. Priznam, da tudi sam nisem zmeraj bil zadovoljen z deli, ki jih je SG predvajalo v rednem abonmaju. Potrebno bo pač, da vodstvo gledališča bolj prisluhne željam in potrebam naše publike, posebno pri rednih abonmajskih delih, če noče izgubiti dela gledalcev. Menim, da bo izkušnja tudi pri tem povedala svoje.

Za zaključek še kratko besedo o naših odnosih do Slovenske prosvete v Trstu in do Krščanske kulturne zveze ter njenih organizacij na Koroškem. To so kulturne organizacije, ki so nam sorodne po duhu in po namenu. Zato z njimi nismo imeli problemov razen organizacijskega in tehničnega značaja.

DR. KAZIMIR HUMAR

M. Terpin podaja tajniško poročilo. V sredini predsednik ZSKP dr. K. Humar

Tajniško poročilo

Na prvi seji dne 6. marca 1972 se je odbor ZSKP za leto 1972 takole organiziral: Nadzorstvo Ciril Koršič (Gorica), Alojz Maraž (Števerjan), Antonič Bernard (Podgora); namestniki Ferletič Marija (Doberdob), Zavadlav Majda (Štandrež). Razsodišče Špacapan Mirko (Gorica), dekan Žorž Jože (Štandrež), Lavrenčič Roman (Doberdob). Izvršni odbor: predsednik Kazimir Humar, podpredsednik Damijan Paulin, tajnik Marijan Terpin, blagajnik Jože Jurak, knjižničarka Lučana Budal, gospodar Mirko Špacapan; referent za prosveto Lavrenčič Roman, referent za organizacijo Silvan Kerševan, zapisnikarka Mirjam Obljubek, cerkveni asistent Stanko Jericijo. Društva in organizacije so poleg teh delegirale v odbor vsaka po tri člane.

Tako sestavljen odbor je vodil delo Zveze v preteklem delovnem letu od občnega zbora do danes. Predvsem naj omenim, da so bile ognjišče dela seje, ki so bile redne vsak mesec, razen poleti. Tako da je bilo vseh sej deset. Obisk sej je bil zadovoljiv. V glavnem so društva in organizacije skrbele, da so hodili njihovi zastopniki na seje, le tu pa tam so kje pozabili ali bili zadržani. Na sejah smo debatirali in obravnavali tekoče zadeve, sprejemali sklepe, pregledovali opravljeno delo. To slednje je v glavnih obrisih obsegalo naslednje dejavnosti:

DRAMSKO DELOVANJE

Skrb za dramsko delovanje. Šlo je pri tem za dramske nastope društev samih, kot tudi za gostovanja. Iz poročil posameznih društev boste videli, koliko in kaj so ta pripravila. Zveza jim je pri tem stala ob strani z nasveti, z iskanjem režiserjev, s finančno pomočjo. Vsaka priprava samostojne dramske igre je združena z dokajšnjimi stroški, ki bi jih posamezna društva ne zmogla. Pri tem naj omenim posebej zadevo režiserjev. Ugotovili smo, da je za dostojno pripravo nove igre potreben tudi izkušen režiser; igralci sami z neizkušenim režiserjem ne morejo postaviti na oder igre, ki bi bila na primerni višini. Vsled tega si je vodstvo Zveze celo leto prizadevalo, da bi vprašanje režiserjev rešilo s pomočjo Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice. A verjetno, da smo se pri njih zglasili prepozno, ko so bile njih igralske moči že prezaposlene in nam zato niso mogli priskočiti na pomoč. Vsled tega je ostal edini Aleksij Pregarc, ki je z veliko težavo prihajal iz Trsta, da je režiral in pripravil dve igri: eno v Štandrežu in eno v Gorici. V tem oziru nismo mogli izvršiti načrta, da bi v vsakem društvu naštudirali v tej sezoni po eno novo igro. Novi odbor naj te izkušnje upošteva in si skuša zagotoviti pomoč režiserjev pred začetkom igralske sezone.

Odbor ZSKP je skrbel tudi za gostovanja tujih dramskih skupin. Pri tem ne mislim na redno dramsko sezono, ki smo jo pripravili skupaj s Tržaškim SG, Slovensko prosvetno zvezo in EMAC-om, temveč na druga samostojna gostovanja. Tako so bili v maju naši gostje Korošci iz Sel z igro Plavž, v jeseni pa Prešernovo gledališče iz Kranja s komedijo Za narodov blagor, s katero so nastopili v Gorici in v Doberdobu. Ni se nam posrečilo, da bi dobili v goste kako dramsko skupino s Tržaškega, četudi smo jih vabili.

KONCERTNO DELOVANJE

Druga skrb Zveze je bila posvečena glasbenemu in koncertnemu delovanju. Vsa naša društva gojijo zborno petje in nastopajo na raznih koncertih doma in drugod. Kot posebno pobudo Zveze pa naj omenim koncert Slovenskega okteta dne 5. marca 1972, ki je nastopil ob 10-letnici Katoliškega doma in pa koncert okteta Gallus iz Ljubljane, ki je gostoval letos v januarju. Zadnji na vrsti je bil koncert koroškega zbora Danica v nedeljo 25. 2.

Poleg teh gostovanj naj omenim tri ma-

(Sledi na 6. strani)

Ed. Košuta pozdravlja v imenu Slovenske prosvetne zveze za Gorico

(Se nadaljuje s 5. strani)

nifestacije, ki so bile izrazito naše domače. To je najprej Cecilijanka, ki se je letos prvič morala vršiti v dveh večerih zaradi prevelikega števila zborov za en sam večer. Drugi je pa naša »Mini Cecilijanka«, to je nastop mladinskih zborov dne 8. decembra, ki je videla na odru Katoliškega doma devet zborov naše mladine. Tretja manifestacija je božični koncert, ki se že 20 let in več ponavlja v goriški stolnici. Letos smo ta božični koncert ponovili v župni cerkvi v Žabnicah, ker smo želeli, da se tudi v dolini pod Sv. Višarjami sliši slovenska umetniška božična pesem. Domačini so nas lepo sprejeli.

Smem ugotoviti, da zborovsko petje med nami lepo uspeva. Seveda je škoda, da ni tega opaziti po vseh vaseh. Ko govorim o našem zborovskem petju, ne smem pozabiti na zborovodje in organiste. Ti so duša zborov, zanje žrtvujejo čas in trud, od tega pa nimajo nobene finančne koristi. Vsi jim moramo biti hvaležni.

DRUGE DEJAVNOSTI

V tretjo zvrst kulturne dejavnosti, ki jo naša društva in organizacije gojijo, spadajo kulturni večeri, umetniške razstave, festivali. Ti slednji so bili precej številni in tudi z dobrim obiskom. Vendar so festivali iniciativa posameznih društev in organizacij. Zveza jim je pomagala le z organizacijskimi nasveti in s finančno podporo, kjer je bilo to potrebno.

V zvezi s kulturnimi večeri želim omeniti, da nam ni uspelo pripraviti večerov slovenskih filmov, kot smo računali. Naša pota v Ljubljano so ostala v tem oziru brez sadu. Mislim pa, da je potrebno v tem prizadevanju vztrajati, da v prihodnosti dosežemo, kar nismo mogli do sedaj. Kajti filmi kot sedma umetnost spadajo v kulturo vsakega naroda.

Zaključujem z ugotovitvijo, da je ZSKP tudi v preteklem letu bila živa gonilna sila na kulturnem področju naše manjšine na Goriškem. S svojim delom je segala ne samo po vsej Goriški, temveč tudi izven naše pokrajine na Tržaško, Koroško in tudi v Slovenijo. Naši zbori in naši ansambli so nastopili na tržaškem, koprskem in ljubljanskem radiu. Tam so registrirali in slovenski ljudje so jih poslušali tudi v Sloveniji. Eno pa nam ni še uspelo, namreč da bi se tudi slovenska televizija spomnila na nas. Ta posveča precej pozornosti dogajanju med zamejskimi Slovenci. Zato ne razumemo, zakaj se še ni opogumila, da bi pokazala na malem zaslonu kak zbor ali skupinico, ki je včlanjena v ZSKP. In vendar se čutimo tudi mi, kot je poudaril predsednik, da spadamo v slovenski kulturni prostor. Italijanska televizija se ne ustraši slovenske besede in slovenskega politika na svojem zaslonu, tako da ga slišijo in vidijo po vsej državi. Zato smemo upati, da se bo tudi slovenska televizija kdaj spomnila na nas.

MARIJAN TERPIN

Opomba: Ob debati k tajniškemu poročilu je M. Spacapan opozoril, da je pred kratkim prišla z ljubljanske RTV ponudba, da bi filmali zbor »Mirko Filej«. Vsekakor to pomeni določen premik pri vodstvu RTV Ljubljana.

SKPD »F. B. SEDEJ« ŠTEVERJAN

V svoje poročilo o delovanju števerjanskega društva »F. B. Sedej« bom vključil tudi glasbeni ansambel Lojze Hlede, ki deluje v okviru našega društva.

V Števerjanu smo na pobudo in ob sodelovanju naševa društva imeli pet dramstih gostovanj. Gostovali so igralci iz Štandreža, Stalno SG iz Trsta, Primorsko gledališče iz Nove Gorice in Mestno gledališče iz Ljubljane. Gostovanja so bila med tednom in zmeraj dobro obiskana. Sami letos nismo naštudirali nobene igre, čeprav je bila v preteklosti naša tradicija, da smo tudi sami igrali. Vzrok za to je bilo predvsem dejstvo, da ni bilo mogoče dobiti nobenega primernega režiserja. Zaradi tega smo svojo pozornost posvetili drugim kulturnim dejavnostim, predvsem kulturnim večerom, koncertom in festivalu narodno zabavne glasbe. Kulturne večere smo imeli štiri, koncerta pa dva visoke kvalitete: nastopil je Zbor upokojencev iz Kranja in otroški zbor iz Prage. Za naše male smo pripravili miklavževanje ob pomoči domače učiteljice ge. Ade Černic in šolskih otrok ter božičnico. Poseben trud pa smo vložili v festival narodno zabavne glasbe in v športno delovanje.

Festival narodno zabavne glasbe je bil lani drugič po vrsti in se je po ugodnem začetku še bolj uveljavil doma in v Sloveniji. Trajal je tri dni od 26. do 28. maja in je priklical k sodelovanju lepo število ansamblov, posebno iz Slovenije. Tudi obisk gledalcev je bil zadovoljiv. Festival si je pridobil že precejšen sloves in je zato naš namen, da bomo z njim nadaljevali, čeprav so s tem združeni veliki stroški in tudi tveganje zaradi vremena. Tako smo tudi za letos razpisali festival, ki bo prve dni junija.

Naše društvo je poleg kulturnega dela posvetilo precejšnjo pažnjo športnemu združenju Brda, ki je sicer samostojno, vendar v njegovih vrstah delajo tudi številni člani in odborniki našega društva. Zato si drug drugemu pomagamo. Naj omenim organizacijo IV. športnega tedna

Zvonko Simčič čita poročilo društva iz Števerjana

v septembru. Ta teden je tisti, ki zmeraj prikliče številno mladino k sodelovanju. Morda bo od športa pozneje prešla tudi h kulturnemu delu.

Ansambel Lojzeta Hledeta nosi težji del truda pri organizaciji festivala narodno zabavne glasbe. Poleg tega je tudi sam nastopil v številnih primerih. Tako je imel posebno registracijo svojih viž na radiu Trst in v Ljubljani. Tam je tudi posnel svojo prvo ploščo. Sodeloval je nadalje pri prireditvi v Rupi, bil na IV. festivalu narodno zabavne glasbe v Ptuju in v Žabnicah ob kongresu evropskih narodnih manjšin. Ansambel deluje že šest let in je moral v tem času prebroditi razne težave posebno zaradi članov, ki so šli služit vojake. Sedaj so najbrž te »usluge« končane in bo ansambel lahko bolj pogosto nastopal na naših prireditvah.

ZVONKO SIMČIČ

P. D. »ŠTANDREŽ«

V sklopu prosvetnega društva »Štandrež« delujejo dramski odsek, mladinski dramski odsek, mešani pevski zbor, mladinski pevski zbor, rekreacijski odsek ter uredniški odbor »Štandreškega zvona«.

V letu 1972 je bilo društveno življenje zelo aktivno, saj je poskrbelo za 40 kulturnih prireditev. Na odru Župnijskega doma v Štandrežu so se vrstili dramski nastopi, predavanja, pevski koncerti, recitali ter seveda tudi otroški prizori.

V okviru P. D. »Štandrež« je najbolj uspešen dramski odsek, ki je v preteklem letu naštudiral dve igri v režiji Aleksija Pregarca: veseloigro »Mrtvi ne plačujejo davkov« in pravljično komedijo »Hodl de Bodl ali dve vedri vode«. S tema deloma je nastopil na Goriškem, Tržaškem in Koroškem ter povsod žel veliko uspeha. Skupno je bilo 16 nastopov. Prav tako je deloval mladinski dramski odsek, ki je poleg krajših prizorov ob božičnici, miklavževanju in materinski proslavi pripravil tudi daljšo igro »Mačeha in pastorka«. S to igro je gostoval tudi v doberdobskem Mladinskem domu.

V štandreški župnijski dvorani smo imeli v gosteh Stalno SG iz Trsta s predstavo »Kadar se ženski jezik ne suče«, Primorsko dramsko gledališče z dramo »Deseti brat«, Mestno gledališče iz Ljubljane s komedijo »Pogodba«, gledališko skupino iz Kamenj »Albin Vodopivec« ter Amaterško skupino iz Gorice z veseloigro »Srečni dnevi«.

Pogled na udeležence občnega zbora

Mešani pevski zbor redno vadi pod taktirko pevovodje Ivana Bolčine, mladinski pa pod vodstvom Elvire Chiabai. Oba zbora sta se številčno okrepila in zabeležila več uspelih nastopov: na Cecilijanki, ob Prazniku špargljev, na Radiu Trst A, ob božičnici, miklavževanju, materinski proslavi, ob prazniku mladine in na reviji tržaških cerkvenih zborov v Kulturnem domu v Trstu.

Med letom je društvo poskrbelo tudi za razna predavanja povezana s skioptičnimi slikami: v januarju je predaval Tone Požar o Rusiji, v aprilu Vinko Zaletel o Ameriki, januarja letos pa Roman Rodaro, ki je pokazal potovanje po Donavi, Donu in Volgi.

V sodelovanju s Kmečkim društvom in P. D. »Oton Župančič« smo priredili tradicionalni Praznik špargljev, ki je bil 10., 11. ter 17. in 18. junija na športnem igrišču ob cerkvi. Na programu so bili nastopi godbe na pihala z Vogrskega, recital »Naša Brda«, veseloigra »Hodl de Bodl« ter nastop 8 zborov, od katerih so bili trije iz Jugoslavije.

V teku sezone je društvo poskrbelo tudi za kuharski tečaj in pripravilo več družabnih tečajev. Tudi uredniški odbor »Štandreškega zvona« še vedno nadaljuje z izdajanjem tega svojega vestnika, ki izhaja že četrto leto.

Odbor našega društva je na svojih zadnjih sejah, ki so redno vsak prvi četrtek v mesecu, poglobil probleme kulturne in športno-rekreacijske dejavnosti naše mladine, ki se večkrat ne more ali ne zna vključiti v društveno dejavnost. Nakazanih je bilo več smernic, toda naše mnenje je, da aktualnost problema narekuje širšo razpravo in konkretne predloge, in to morda v okviru posebnega odseka ZSKP.

MAJDA PAULIN

SKPD »HRAST« - DOBERDOB

S. Ferfolja poroča o delovanju društva »Hrast« iz Doberdoba

Tudi v lanskem letu smo na našem odru imeli veliko število dramskih nastopov. Bile so to drame in komedije, veseli prizori in taki z bolj resno vsebino. Morda so bile nekatere igre nekoliko težke. Toda mislimo, da je potrebno, da se tudi ljudje na deželi odvadijo samo ljudskemu odru in prisluhnejo bolj zahtevnim igram, posebno še našim klasikom. Na kratko prikazano je bilo naše dramsko delovanje pri nas naslednje: Štandrežci so gostovali trikrat in sicer s komedijama Mrtvi ne plačujejo davkov in Hodl de Bodl ter z otroško igro Mačeha in pastorka. Tržaške skavtinje so nam pokazale Pisane lutke, dramska skupina iz Kamenj na Vipavskem je nastopila z Ganglovim Sinom, Mestno gledališče ljubljansko z Veberjevo Pogodbo, Stalno SG iz Trsta s komedijo Kadar se ženski jezik ne suče, gledališče France Prešeren iz Kranja je pa prikazalo komedijo Za narodov blagor in Primorsko dramsko gledališče Desetega brata. Torej skupno osem dramskih predstav.

Poleg teh nastopov smo imeli še dva srečolova, enega za misijone, drugega za katoliški tisk, ki sta bila združena z nastopom na odru, z burkami in baletom deklic iz Gorice. Pozabili nismo na materinski dan in na sv. Miklavža. Kulturni večer je bil samo eden, ko je govoril misijonar g. Cukale.

V vsakem oziru sta bila precej zahtevna oba naša praznika in sicer Praznik pomladi na velikonočni ponedeljek in Septembrski praznik 2. in 3. septembra. Temu bi dodali še praznik Marije Snežnice, ki preteklo leto ni bil več samo cerkveni praznik, temveč je postal tudi kulturni praznik z nastopi lažje vsebine na prostem.

Društvo je pri vsem tem skrbelo še za družabne večere, za izlete, za zborovsko petje mešanega in mladinskega zbora. Vsako nedeljo, če ni drugega na programu, vrtimo filme. Nekateri člani društva se posvečajo še posebej mladini pri skavtih in skavtinjah ter pri športnem odseku.

Upanje je, da bo prihodnje delo našega društva še bolj uspešno, saj smo dobili v odbor mlade moči, ki obetajo, da bodo krepko sodelovale s starejšimi.

STANKO FERFOLJA

SKAD

R. Di Battista poroča o delovanju SKADA

SKAD je v pretekli sezoni ostal zvest svojemu programskemu delu, ki se odvija v glavnem v treh smereh: priprava predavanj s sodobno tematiko, ki so namenjena predvsem študirajoči mladini in izobražencem; posebni tečaji med počitnicami v Žabnicah ter umetniške razstave. K temu naj dodam še srečanja mladine ob zabavnih večerih in na izletih.

V skladu s tem programom smo v lanski sezoni priredili ciklus predavanj z versko tematiko. Zvrstilo se je šest predavateljev iz Slovenije in iz našega zamejstva. Predavanja so priklicala lepo število poslušalcev, ki so napolnili malo dvorano Katoliškega doma. Poleg teh predavanj z enotno tematiko smo imeli še predavanje prof. Arduina Cremonesija, ki je v italijanščini predaval o temi »Missione civile ed europea della diocesi patriarcale di Aquileia«. Stane Raztresen pa je imel poseben večer ali bolje recital Slovenske bridke in pikaste ob otvoritvi razstave goriškega umetnika Rudolfa Sakside.

Že tradicionalni tečaj za mlade študente v Žabnicah je bil lani konec avgusta. Na tečaj, ki je trajal štiri dni, je prišlo prav lepo število študentov akademikov in tudi višješolcev. Prijetno smo se počutili ob predavanjih dr. M. Šefa in škofa V. Grmiča. Škoda, da ni mogel priti zdravnik dr. Felc, kakor je bilo na programu. Škoda tudi, da so po končanem tečaju nastale razne govorice, ki niso bile prav nič resnične. SKAD ni politična organizacija, ampak strokovna in vzgojna organizacija slovenskih katoliška usmerjenih visokošolcev na Goriškem. Kot taka ima svoj delokrog in svoje smernice dela. SKAD sprejema vse mlade ljudi, tudi ideološko drugače usmerjene, če so le toliko zreli, da ne kratijo svobode posameznika. Tudi nikogar ne zadržujemo v naši sredi, če želi oditi, ko se mu zdi to prav in primerno. Vendar ni prav, da nas kdo potem prikazuje v neprimerni luči. Tega, mislim, res ne zaslužimo. Želimo si sodelovanja z vsemi in prav veseli bi bili, če bi mogli priti v stik z našimi kolegi akademiki v Trstu, z Mladinskim krožkom v Gorici, da bi skupno delali in da bi kot mladina skupno gradili našo bodočnost in nas same. Saj smo vendar vsi mladi in zato res ne vem, zakaj si moramo drug drugemu stopati na prste.

Proti koncu sezone, to je zadnji teden aprila smo pripravili razstavo goriškega umetnika Rudolfa Sakside; bila je v prostorih Katoliškega doma. S tem je SKAD izpolnil svojo nadaljnjo nalogo, da po svojih močeh podpira slovenske ustvarjalce-umetnike.

Za spoznavanje in človeško rast mladih pa služijo tudi srečanja ob primerni zabavi in na izletih. V ta namen je SKAD pripravil tradicionalno štefanovanje in izlet v Planico ob svetovnem prvenstvu v smučarskih skokih.

Ob koncu naj omenim akcijo, ki ni še končana, to je oprema novih prostorov, ki jih bo SKAD dobil v Katoliškem domu. V prostorih bo mesto tudi za knjižnico, v kateri bodo na razpolago poleg knjig tudi revije in časopisi predvsem iz Slovenije in iz zamejstva. Knjige nam je v največji meri dalo na razpolago goriško prosvetno društvo »Mirko Filej«, za kar se mu tukaj javno zahvaljujem.

ROMAN DI BATTISTA

MOŠKI ZBOR »MIRKO FILEJ«

Tudi v pretekli poslovni dobi je bilo delovanje zbora »Mirko Filej« dokaj živahno. Zbor ima redne vaje enkrat in tudi dvakrat tedensko. Pozitivni rezultati tega napora in požrtvovalnosti pevcev so se pokazali v večji kvaliteti petja in tudi v uspehih, ki jih je zbor dosegel zlasti na tekmovanju »Naša pesem« v Mariboru, kjer je dobil bronasto kolajno. K zboru je pristopilo precej novih članov, kar je seveda razveseljivo. Manj razveseljivo je to, da se študirajoča in izobražena mladina brani žrtev in s tako lahkoto najde sto izgovorov, da k vajam ne prihaja redno ali pa sploh odstopi od zbora.

Zbor je nastopil v Ajdovščini na reviji »Primorska poje«, v Rupi, na Prazniku špargljev v Štandrežu, na kulturnem prazniku na Peči, šel je v Benečijo, kjer je pa dež preprečil nastop, v Mariboru se je udeležil tekmovanja »Naša pesem«, pel je na Cecilijanki v Gorici, na reviji mestnih goriških zborov na Travniku ter na božičnici v Gorici in v Žabnicah. V preteklem letu je zbor tudi registriral vrsto pesmi za Radio Ljubljana in Radio Koper.

Zbor je torej nastopil dvanajstkrat. Številka je vsekakor visoka in vsi si lahko predstavljamo, koliko truda je bilo vloženega v pripravo teh nastopov. Vendar so naši pevci s svojim pevovodjem pripravljeni nadaljevati z žrtvami za dosego novih uspehov.

MIRKO ŠPACAPAN

PEVSKI ZBOR RUPA-PEČ

V letu 1972 je cerkveni pevski zbor Rupa-Peč organiziral dve prireditvi in sicer pomladni praznik »frtalje sv. Marka« meseca aprila v Rupi ter jesenski kulturni praznik na Peči. Prireditvama je prisostvovalo lepo število občinstva, ki je z zanimanjem sledilo kulturno-zabavnemu programu. Prireditelj si prizadeva, da s tovrstnimi prireditvami pritegne k sodelovanju domače prebivalstvo in sicer od najmlajših (otroci vrtca in osnovnih šol) do najstarejših. Sploh slehernega, ki je voljan doprinesti svoj delež za kulturno rast naših ljudi.

(Sledi na 7. strani)

Z. Klanjšček čita poročilo o pevskem zboru Rupa-Peč

(Se nadaljuje s 6. strani)

Pevski zbor se je zanimal ter pripravil oddajo Pod farnim zvonom Rupe-Peči. V preteklem letu se je v okviru pevskega zbora vršil tudi vsakoletni izlet v Slovenijo. Zbor je nastopil na Cecilijanki v Gorici in sicer v moški ter mešani zasedbi.

Poleg teh nastopov ima zbor redno tedensko vajo, sodeluje pri vseh nedeljskih in praznič nih farnih mašah. Istočasno se nekateri člani pevskega zbora pridno udeležujejo pevskih vaj ter nastopov moškega pevskega zbora »M. Milej« v Gorici.

Dasiravno nimamo na razpolago primernih prostorov, skuša zbor po svojih močeh skrbeti za kulturni razvoj v naših dveh vasicah.

V tem smislu se bo zbor še naprej. s pomočjo zvestih članov in somišljenikov ter s pomočjo Zveze slovenske katoliške prosvete boril za obstoj naše lepe domače besede.

ZDRAVKO KLANJŠČEK

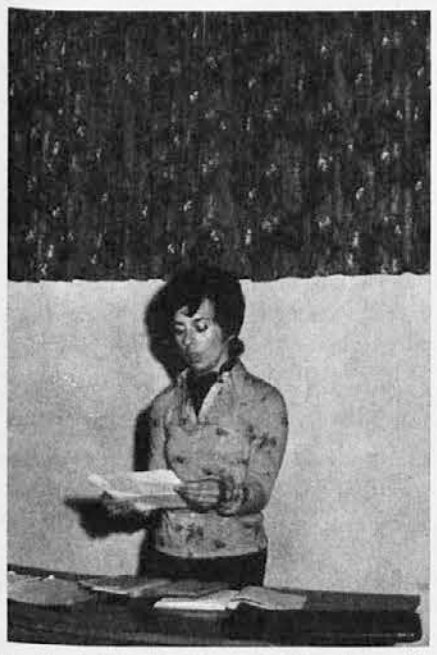

Marija Češčut podaja poročilo blagajnika

SKPD »M. FILEJ« - GORICA

V okviru SKPD »Mirko Filej« deluje tudi mešani pevski zbor Lojze Bratuž. Zato bo to poročilo obsegalo tudi delovanje tega zbora, ki je pod vodstvom prof. Stanka Jericija razvil močno dejavnost. Poleg rednih tedenskih vaj je imel vrsto nastopov. Pripravil in registriral je samostojen koncert za radio Koper in se udeležil revije »Primorska poje«. Poleg tega je sodeloval na številnih koncertih doma in drugod: ob 80-letnici Alojzijevišča, na mladinskem dnevu v Železni Kapli na Koroškem, pri maši za 10-letnico smrti prof. M. Fileja, na Cecilijanki. Posebej naj omenim njegovo sodelovanje pri koncertu goriških pevskih zborov, ki je bil v cerkvi sv. Ignacija v Gorici konec novembra. Na tem koncertu je skupaj z zborom Mirko Filej dostojno predstavil slovensko zborovsko petje pred širšo tudi italijansko publiko. Prav tako zasluži posebno omembo koncert božičnih pesmi, ki ga je zbor Lojze Bratuž pripravil skupaj z zborom M. Filej. S koncertom je nastopil najprej v Gorici na praznik sv. Treh kraljev, naslednjo nedeljo pa v župni cerkvi v Žabnicah. Zbor je letos pridobil na številu glasov, ker se je javilo precej mladih pevcev. S skrbnimi vajami je upati, da bo zbor rastel tudi kvalitetno in da bo lahko še več nudil slovenskemu in tudi italijanskemu občinstvu. Vsekakor želimo, da bi ta zbor večkrat slišali.

Društvo je posvečalo skrb tudi ostalim dejavnostim, kot so kulturni večeri, ki so bili štirje, in glasbenim koncertom. V zvezi s tem naj omenim orgelski koncert prof. H. Berganta v cerkvi sv. Ignacija v oktobru ter koncert baročnega ansambla iz Trsta v Attemsovi palači v Gorici. Ta slednji je bil res »unicum« za naše mesto. V februarju pa smo imeli še koncert, na katerem sta nastopila prof. Bergant pri klavirju in prof. L. Ličer kot solist. Tudi ta koncert je bil veliko umetniško doživetje.

Naše prosvetno društvo uspešno usklaja svojo dejavnost s kulturnim delom, ki se odvija v Gorici na pobudo SKAD-a in Zveze same, kakor tudi drugih skupin. Saj so člani društva navzoči ne samo pri pevskem zboru Lojze Bratuž, temveč tudi drugod, kjer je kaka kulturna pobuda med Slovenci v Gorici. Pomnoženi in pomlajeni odbor naj skrbi za še večjo in bolj pestro kulturno dejavnost v naslednji sezoni.

ZORA PIŠČANC

P. D. »PODGORA«

Precej pozornosti smo posvetili kulturnim večerom in jih imeli pet. Nekateri so bili dobro obiskani. Kulturni večeri so za nas primerna oblika prosvetnega dela, ker imamo na razpolago le majhno župnijsko dvorano. Zato je bilo dramsko delovanje v strogem pomenu besede manj vidno. Dve gostovanji smo imeli, in sicer Doberdobce ter Štandrežce. Pač pa smo sami večkrat nastopili na odru, zlasti naši šolski otroci. To se je zgodilo posebno za pust in za sv. Miklavža. Radi smo se družili s prijatelji iz Gorice in smo nastopili na Cecilijanki in na praznik Brezmadežne v Katoliškem domu. Posebnost je bil letos božični nastop mladinskih zborov v naši cerkvi. Nastopili so štirje zbori, med njimi tudi naš podgorski.

Najbolj vidna manifestacija je bil lansko sezono Praznik štrukljev, ki smo ga obhajali 1. in 2. julija na prostem. Bila sta to dva vesela dneva ob kulturnih in tudi materialnih dobrotah, ko je nastopila dramska skupina iz Štandreža, naš mladinski zbor in ansambel Planšarji.

Kulturno delovanje v naši vasi sloni na mešanem zboru, ki je pa trenutno brez pevovodje, ker je ta odšel k vojakom, in na mladinskem zboru, ki ga zelo požrtvovalno vodi gdč. Mariza Perat. Zboroma se pridružuje dramska skupina, ki se zbere po potrebi, da organizira in pripravi, kar je potrebno. Letos smo začeli tudi z glasbeno šolo, ki jo vodi Maks Debenjak. Za poln razmah bi potrebovali večjih in bolj primernih prostorov, kajti naša mladina, vsaj tista, ki se zbira v okviru prosvetnega društva in obeh zborov, bi rada delala. To je tudi eden izmed vzrokov, da številni naši mladi ljudje sodelujejo pri drugih zborih in skupinah, posebno pri obeh goriških zborih in pri ansamblu Lojzeta Hledeta.

Želja mladine je prišla do izraza tudi v tem, da je povabila politične predstavnike KD iz Gorice in tudi zastopnike SDZ na razgovore o problemih Podgore; med temi problemi je tudi nov mladinski dom z dvorano. Nekaj upanja so nam dali, da pridemo sčasoma tudi do takega doma. Seveda bo moral služiti obema narodnostnima skupinama v Podgori, tako slovenski kot italijanski. Naša vas je namreč dvojezična in je potrebno tudi pri kulturnem delu to upoštevati. Težav nam torej ne manjka, a tudi dobre volje ne.

LIDIJA JARC

Lidija. Jarc poroča o delovanju društva »Podgora«

PESEM MLADIH

Revija mladinskih zborov in ansamblov **v nedeljo 11. marca ob 17. uri** v Kulturnem domu v Trstu. Prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov.

★

Pesem mladih v Kulturnem domu v Trstu

Tudi letos bo v Kulturnem domu v Trstu revija otroških ter mladinskih zborov in ansamblov z naslovom »Pesem mladih«. To je vsakoleten praznik petja in igranja, praznik slovenske pesmi, ljudske in umetne, starejše in mlajše, in praznik naših otrok, ki bodo skladbe izvajali. In prav v otroški izvedbi dobi pesem žar in svežino, ki ju morejo dati tisti, ki so najbližji življenjskemu viru in je njihovo dojemanje sveta najbolj iskreno in neposredno. A glasba tudi prekvasi vse duhovno bistvo človekovo: njegovo čustvo, domišljijo in njegov razum. Zato so jo že od davnih časov visoko cenili tudi kot vzgojno sredstvo. V gostem zaporedju prireditev vseh vrst je ta nadvse pomembna, ker jo obseva luč, katere žarki sijejo v naš jutrišnji in pojutrišnji dan, in je zagotovilo, da bosta živeli slovenska pesem in slovenska govorica.

Na letošnji »Pesmi mladih« bo nastopilo štirinajst skupin iz mesta in vasi, od Mačkovelj do Sv. Križa. Nekateri zborčki, žal, so prav v zadnjem trenutku odpovedali sodelovanje zaradi rdečk, ki so razširjene med njihovimi člani. Vsaka skupina bo v glavnem zapela tri pesmi s spremljavo enega ali več instrumentov ali brez spremljave. Torej nič več samo instrumentalnih ansamblov ali posameznih instrumentov in tudi ne plesnih skupin. Taka oblika je v skladu s prireditelji revije Zveze pevskih zborov, in z namenom, da bodo posamezni izvajalci, instrumentalne skupine in orkestri nastopili v maju v okviru Glasbene šole, ki deluje že nekaj let na Tržaškem in bo letošnja produkcija njen prvi večji javni nastop.

Marijin dom pri Sv. Ivanu

V nedeljo 25. februarja je gdč. Ivanka Furlan predvajala skioptične slike o Ekumenskem romanju po Češkem. To romanje je zelo lepo opisala v Katoliškem glasu gdč. Zora Piščanc v podlistku »Od Dunaja do Prage«, zato menim, da skoro niso bila potrebna pojasnjevanja gdč. Ivanke, a ker ni skopa besed, so jo prisotni radi poslušali in po zaključku nagradili z zasluženim ploskanjem.

Na pustno nedeljo je gostoval v našem Marijinem domu openski mladinski ansambel »Taims« pod vodstvom g. Pohajača. Na sporedu je bilo okrog trideset glasbenih točk, povečini narodni motivi, vmes smešnice in šaljive tekme z nagradami.

Mnogi so nam odsvetovali ta nastop, in sicer zato, ker so na to nedeljo prireditve vsepovsod in ker bi utegnilo lepo vreme odtegniti veliko naših prijateljev zaradi nedeljskih izletov. Toda Ansambel Taims je že znan na Tržaškem. Zato se je dvorana kljub vsemu napolnila. Prireditev nas je popolnoma zadovoljila, bila je kar najbolj odgovarjajoča našemu okolju. Mladim ljudem in voditelju ansambla kličemo: Le po tej poti naprej! Naj se uresniči, kar so nam zapeli v pesmi »Na svidenje!«

Prešernova proslava v Baragovem domu v Ricmanjih

Prešernova proslava, ki je bila v nedeljo 25. februarja v Ricmanjih, je bila na umetniški ravni, saj jo je pripravil in vodil znani režiser in igralec Aleksij Pregarc. Najprej je besedo o Prešernu izrekel Pregarc sam, nakar se je pojavil na odru igralec SSG Stane Raztresen, katerega ni potrebno predstaviti ne pohvaliti, ker je že itak znan kot edinstven recitator. Podal nam je Prešerna, Gradnika, Župančiča ter kot zadnjo še učinkovito poezijo Janeza Menarta. Mladina je recitirala dovršeno in smiselno štiri pesmi, med katerimi tudi »Povodni mož«, ki jo je mlada dijakinja lepo oblikovala. Kot zaključek je A. Pregarc navdušil prisotne z recitacijo Zdravljica, katero je potem mladinski zbor zelo občuteno zapel. Veseli zvoki domačega ansambla »Pomlad« so razveselili stare in mlade, in to še dolgo po končani prireditvi. - *E. F.*

Iz tržaške škofije

Tržaški g. nadškof je izdal pastirsko pismo o krstu in birmi. Pismo govori o bistvu obeh zakramentov in o potrebni pripravi. Daje tudi nekaj praktičnih navodil in med drugim pravi: Obhajilo naj otroci prejemajo v drugem ali tretjem razredu, birmo pa v petem razredu osnovne šole, med desetim in enajstim letom.

Kakor druga leta bo tudi letos v postnem času nabirka za lačne po svetu. V nedeljo 4. februarja so po tržaških cerkvah nabrali za pomoč Vietnamu skoraj sedem milijonov lir.

Posvetovanje o kraških rezervatih

Na pobudo tržaške pokrajinske uprave je bila v soboto v dvorani trgovinske zbornice razprava o kraških rezervatih. Prisotnih je bilo osemdeset oseb, med katerimi so bili politični predstavniki in predstavniki raznih ustanov. Po uvodnih besedah predsednika pokrajine Zanettija, je spregovoril univ. prof. Severi, ki je prikazal zakonski osnutek s pravnega vidika. Nato se je razvila debata. Govornikov je bilo osemnajst, med temi kar enajst Slovencev; ti so govorili po slovensko. Iz besed predstavnikov slovenskih organizacij in ustanov je prišlo do izraza mnenje, da so kraški rezervati nekaj pozitivnega, ker bodo pripomogli k ohranitvi naravnega okolja, vendar so obenem huda žrtev za domače prebivalstvo. Vse breme bo na ramenih slovenskega kmeta. Zato je potrebno, da upoštevajo oblasti pred uveljavitvijo zakona želje in zahteve Slovencev.

Več slovenskih ustanov in organizacij ni še izrazilo svojega dokončnega stališča do tega vprašanja, ker morajo zakonski osnutek šele temeljito preučiti.

Ob zaključku je predsednik Zanetti sklenil, naj se do 4. aprila sprejemajo predlogi organizacij in zasebnikov za spremembe v zakonskem osnutku. Pokrajinska uprava jih bo nato posredovala deželi.

V soboto 10. marca ob 21. uri bo v Trstu v cerkvi sv. Vincenca, ulica Petronio

KONCERT
ORKESTRA GLASBENE MATICE

Dirigent: Oskar Kjuder
Solist: Hubert Bergant, orgle
Vstop prost

Splošna stavka

V sredo 28. februarja je bila v Trstu splošna stavka, ki so jo proglasili sindikati CGIL, CISL in UIL, da bi opozorili vlado na ekonomske težave mesta. Zaradi stavke je življenje v Trstu zamrlo. Zjutraj je bilo na Goldonijevem trgu sindikalno zborovanje, ki se ga je udeležilo več tisoč ljudi in na katerem so govorili predstavniki sindikalnih federacij.

Stavka je zajela tudi slovenske šole. Na mnogih šolah je odpadel pouk zaradi odsotnosti dijakov .

Požari na Krasu

V preteklem tednu je prišlo na Krasu do več hudih požarov. V sredo je ogenj uničil 63.000 kv. metrov travnika in gozda na pobočjih hriba Kokoš, v nedeljo pa je gorelo med Križem in Prosekom: uničenih je bilo 100.000 kv. metrov travnikov in gozda. Gorelo je tudi v drugih krajih. Škoda je velika, zlasti zato, ker so zgoreli veliki borovci in bo treba desetletja, da se rane zacelijo.

V nekaterih primerih so za požare krivi kmetovalci, ki so čistili polja in travnike, pa jim je ogenj ušel. A večino požarov povzročajo nedeljski izletniki. Za to priča dejstvo, da gori vedno ob nedeljah. Trava je zelo suha, ker že dolgo ni deževalo, nove trave pa še ni. Dovolj je cigaretni ogorek, ki ga izletnik vrže med grmovje ali v travo, in ogenj se hitro razširi.

Kraški pust

Tudi letos so praznovali na Opčinah kraški pust. Po cestah je krenil tradicionalni pustni sprevod, v katerem je bilo štirinajst pustnih vozov iz raznih vasi. Prvo nagrado je odnesel Prosek z alegoričnim vozom, ki je prikazoval modrasa (Kraševca), ki brani Kras. Poleg vozov se je udeležilo sprevoda več mask, znameniti »Laufarji« s Cerkljanskega in tri godbe. Številno občinstvo se je zelo zabavalo.

Nenadomestljiva izguba: »Gallusa« ni več

Ecce, quomodo moritur justus...
Glejte, kako umira pravični...

Repentabor, 24. 2. 1973

Najboljši tržaški pevski zbor se je razšel preteklo soboto ob žalostnih akordih te Gallusove pesmi. Člani in prijatelji mešanega pevskega zbora »J. Gallus« iz Trsta so se zbrali na zadnjo večerjo, ob koncu je predsednik zbora prebral izjavo odbora, ki odstopa od svojih funkcij in se tako razpusti vsaka dejavnost. Vsebina pisma pove marsikaj, zato bi bilo pametno, da bi se objavila.

Torej zbora ni več.

Zbor »J. Gallus« je zavzemal med nami tako važnost, da ne moremo kar tako mimo tega žalostnega dogodka. Vendar vsega ni mogoče povedati v kratkem poročilu.

Odbor je sklenil izročiti ves inventar svojemu ustanovitelju in stalnemu dirigentu prof. Ubaldu Vrabcu, med drugim tudi tri debele zvezke kronike, ki so pravzaprav del naše krajevne zgodovine in odlične kulturne dejavnosti.

Pevski zbor je obstajal od leta 1954, leta 1960 si je dal ime po našem največjem skladatelju, užival je spoštovanje pri širokih plasteh našega ljudstva. Častno nas je zastopal doma in na mednarodnih tekmovanjih, obogatil se je s pestrim in zahtevnim repertoarjem, prav zadnje čase je odbor nameraval zbor kvalitetno zboljšati, saj je pristopilo več mladih članov. Skratka je bil ravno sedaj v najboljši formi.

Zakaj je propadel? Kriza je nastala v preteklem poletju, ko je nepreklicno odstopil dirigent Ubald Vrabec. Potem se je začelo zakulisno delovanje, dokler zaradi pomanjkanja primernega dirigenta nismo prišli do razpustitve.

Zbor »J. Gallus« ni umrl naravne smrti, zadnjega udarca mu ni dal tujec. Sedaj je na vrsti žalovanje: iskreno od strani ljudstva, eni bodo točili krokodilje solze, drugi pa niti tega, nasprotno, v svojem srcu bodo veseli.

Pri zaključni večerji je odbor, po svoji stari navadi poklonil novi diplomiranki dr. Ljubi Nardinovi zlato kolajno; zadnja pesem je bila: Mnogaja ljeta. Med ostalimi pesmimi so se vrstile skladbe in prireditve dirigenta-ustanovitelja.

Sedaj se naslonimo na okno in sledimo posledicam tega poslovilnega večera.

DUŠAN JAKOMIN

Dolina: občinski proračun za leto 1973

Zaradi uvedbe novega načina plačevanja prometnega davka IVA (Imposta Valore Aggiunto) se je nekoliko zavlekla sestava proračuna za tekoče leto. Novost je sedaj v tem, da država s posebnim zneskom nadomesti ukinjeni trošarinski davek in druge indirektne davke. Za občino Dolina znaša to nadomestilo 182 milijonov lir. Celotni proračun pa predvideva 276 milijonov lir dohodkov, izdatkov pa 312 milijonov, tako da znaša primanjkljaj 36 milijonov lir. Kril se bo z najetjem dolgoročnega posojila.

Ker je namreč več potreb in zahtev kakor pa je denarja na razpolago, je razumljivo, da svetovalci predlagajo izpolnitev najbolj nujnih problemov in potreb. Eden takih splošnih perečih problemov je ureditev javne kanalizacije v raznih krajih; podprli so ga tudi svetovalci Slovenske skupnosti,

Daljši poseg je imel dr. Tul, ki je opozoril na zaskrbljivi pojav zunanjega priseljevanja v dolinsko občino, kar pospešuje asimilacijo in spreminja njen etnični značaj. Vprašal je tudi, kako to, da posebna občinska komisija, ki ima nalogo sestaviti seznam ukrepov, ki naj jih SIOT sprejme za zaščito varnosti prebivalstva pred požari naftnih hranilnikov, ni še zaključila svojega dela .

Proračun je bil odobren z večino 11 glasov komunistov in socialistov. Drugi svetovalci manjšine (skupno 9) so se vzdržali (Slovenska skupnost), oziroma se izrekli proti (DC in PSDI).

Srečanje z g. nadškofom

Pretekli četrtek je bilo v Štandrežu srečanje slovenskih duhovnikov tega dekanata z g. nadškofom. Italijanska škofovska konferenca je vsem škofom naročila, naj ugotovijo versko-socialno stanje v svojih škofijah. Zato zbira g. nadškof svoje duhovnike v vseh dekanijskih središčih, da jim dá navodila, kako naj se ta anketa izvrši. Prav tako srečanje je bilo za slovenske duhovnike tudi v Devinu.

SKAD: Drugo predavanje

V četrtek 1. marca je v prostorih Katoliškega doma bilo drugo predavanje iz ciklusa o aktualnih problemih slovenske manjšine v Italiji. Tokrat se je vabilu SKAD-a odzval dr. Karel Šiškovič iz Trsta. V svojem predavanju »Politični in pravni predlogi za rešitev vprašanj Slovencev v Italiji« je dr. Šiškovič izčrpno podal primerjalno analizo petih dokumentov za pravno zaščito Slovencev, ki smo jih do sedaj dobili. Trije so zakonski osnutki, ki so jih stranke KPI, PSI in PSIUP predložile v parlamentu; Slovenska skupnost in SDZ sta skupno predložili zakonski osnutek v deželnem svetu, ki naj bi ga potem predložil parlamentu; SKGZ pa je izdelala tako imenovani »paket«, kot osnutek ustavnega zakona.

Po vsebini se ti dokumenti nekoliko razlikujejo med seboj. Medtem ko vseh pet izčrpno in globalno rešuje probleme na šolskem, kulturnem in jezikovnem področju, so pravice na političnem, socialnem in gospodarskem polju le mimogrede zapopadene v osnutku SS-SDZ in nekoliko več v dokumentu SKGZ. Dr. Šiškovič je pri tem izrecno podčrtal pomen tudi teh treh slednjih faktorjev. Ob koncu se je razvila živahna debata, ki se je dotaknila tudi problema politične angažiranosti Slovencev v lastni politični organizaciji in v vsedržavnih strankah.

Pustna prireditev v Katol. domu

Zadnjo pustno nedeljo, 4. marca, je bilo veselo pustovanje v Katoliškem domu. Na odru so nastopili najprej mladi Števerjanci, ki so se kot samostojna glasbena skupina prvič pojavili v javnosti. Zato so oni začeli pustni program z glasbenimi in pevskimi točkami. Sledili so troci iz Podgore, ki so pod vodstvom gdč. Marize Perat, ki jih je spremljala s harmoniko, odpeli pet šaljivih pesmi. Za temi je doberdobska mladina prikazala »Snubača v pasti«. To je vesela komedija, ki so jo Doberdovci podali v svojem narečju. Ljudje so se zabavali ob težavah nerodnega snubača.

Po odmoru je prišel do veljave števerjanski ansambel Lojzeta Hledeta s samostojnim nastopom. Nastop tega ansambla je bil tudi primeren uvod v zaključek pustne prireditve, ko je prišla na oder podgorska mladina. Ta je po lastni zamisli in režiji prikazala poroko pred gospodom županom in sledečo zakusko v gostilni. Ansambel Lojzeta Hledeta je vse to dogajanje spremljal s primernimi polkami in valčki.

Ves spored pa je povezoval in nastopil tudi s samostojnim kupletom »Župan« naš neprekosljivi Viktor Prašnik. Takoj na začetku je z duhovitimi verzi spravil v dobro voljo občinstvo in ga zabaval s posrečenimi šalami in dovtipi, ki so gotovo dosegli višek ob zadnjem prizoru, ko je »okajen« zaman klical svojo Katro in na koncu še ugotovil, da je trkal na napačna vrata.

Andrej Košič razstavlja

Goriški slikar Andrej Košič, ki je prejšnje tedne razstavljal v Trstu, ima od nedelje 4. marca dalje svojo razstavo v Gorici in sicer v galeriji moderne umetnosti ul. Mameli 6. Razstava je odprta vsak dan od 11. do 13. ure ter od 17. do 20. ure.

Popusti pri zapuščinskih in daritvenih pristojbinah

Minister za finance je ugotovil, da je mnogo zastankov pri reševanju pritožb proti povišanju registrskih pristojbin za zapuščinske in darilne pogodbe. Zato je z zakonom št. 637 z dne 26. 10. 1972 predpisal, da se za zapuščine in daritve, ki so nastale od 1. 1. 1972 do 13. 12. 1972 in za darilne pogodbe sklenjene v istem času znižajo za 50 % poviški, ki jih je za prijavljeno vrednost določil registrski urad. Za postopke pred 1. 1. 1972 se poviški znižajo za 40 %.

Minister je tudi določil, da smejo registrski uradi, z motiviranim določilom, znižati pristojbine tudi do 60 % v izrednih primerih, ko tozadevne stranke dokažejo, da je bil povišek neutemeljen in celo škodljiv za stranke.

Na podlagi tega odloka se stranke, ki so se pritožile proti poviškom pristojbin in katerih niso sprejele, ampak so se pritožile na pristojne komisije, lahko obrnejo na registrski urad, ki jim je dostavil povišek, da ta povišek pregledajo in popustijo vsaj 50 % za leto 1972 in 40 % za prejšnja leta.

Minister je nadalje določil, da imajo registrski uradi pravico znižati pristojbine v vseh primerih, ne da bi bilo za to potrebno mnenje tehničnega urada. To mnenje je registrskim uradom potrebno le, ko nimajo na razpolago osnov za pravilno presojo. Svetujemo vsem prizadetim, da se poslužijo tega določila.

Mirne živce!

»... Stalin... je bil še idol številnih slovenskih krščanskih socialistov«: teh devet besed v Katoliškem glasu 1. februarja letos je tako razburilo nekega »krščanskega socialista«, da je čez tri tedne (22. februarja) objavil v Novem listu 157 vrstic dolg odgovor najtežjega kalibra: žolčen, žaljiv in krivičen.

Ali Edvard Kocbek, Marjan Brecelj, Tone Fajfar, Jože Brejc (zdaj Jože Javoršek), Jože Zemljak in drugi krščanski socialisti kot sopotniki Partije v OF res niso gledali v tedanjem Stalinu, »očetu narodov«, moža božje previdnosti? (Še veliki O. Župančič ga je po vojni opeval.) In ga niso do preloma s Sovjetsko zvezo v letu 1948 slavili (izvzemši Kocbeka) vsi tisti, ki so sklenili narediti politično kariero? Kaj pa danes misli o Kocbeku njegov nekdanji adjutant pri partizanih Javoršek, je moč brati v njegovi knjigi »Kako je mogoče« (1969, str. 196-209).

Večina drugega v 157 vrsticah je prelistavanje zgodovine Slovencev v Jugoslaviji (in kasneje) pred 40, 30 leti, in sicer po golem spominu, torej enostransko in povrh strastno. Tiste čase in razmere, tiste vodilne može in njih dejanja bo mogla prikazati le dokumentarna knjiga, ki bo edina lahko odgovorila na vprašanje, kako je zares bilo, zakaj je bilo tako in ne drugače, kdo nosi krivdo in odgovornost (in kolikšno). Taista knjiga bo tudi morala pretresti ravnanje krščanskih socialistov v predvojnih in medvojnih letih ter njih povojno usodo in današnji položaj. Stil te knjige pa bo moral biti seveda popolnoma drugačen od izražanja »krščanskega socialista« (ki bo sicer s svojo polemiko tudi prišel v slovensko zgodovino, pač na njeno manj lepo stran).

In nazadnje: posmeh liniji Katoliškega glasa ni težko delo, če upoštevamo, kako na to nepodkupljivo linijo gleda uradna Ljubljana. Katoliški glas je v zamejstvu eden skrajno redkih listov, če ne edini, ki se ne boji spregovoriti o določenih zamolčevanih resnicah, pa naj bodo za koga še tako pekoče. - DEMOKRAT

SKAD vabi na predavanje, ki bo v **ponedeljek 12. marca ob 20.30** v mali dvorani Katoliškega doma. Govoril bo dr. Reginald Vospernik

O KOROŠCIH IN NJIHOVIH PROBLEMIH

■

Salezijanci v Sloveniji

Slovenska inspektorija salezijanske družbe s sedežem na Rakovniku v Ljubljani ima 96 duhovnikov, 27 pomočnikov, 23 bogoslovcev, 34 duhovniških kandidatov in 13 novincev. V svoji upravi ima med drugim 40 župnij. Postojanke ima tudi v Beogradu, Prištini, Titogradu in Nišu.

Nestrpnost praškega radia

Praški radio je hudo napadel vse tiste, ki iščejo dialog s kristjani. Imenoval jih je odpadnike. Takšne poskuse razgovora hočejo kristjani, po mnenju praškega radia, le izrabiti v škodo komunistične ideologije. Iskanje vrednot v drugih ideologijah more biti komunistom le škodljivo.

★

LJUBLJANSKA TV

Spored od 11. do 17. marca 1973

Nedelja: 8.55 Po domače. 9.55 Mestece Peyton. 10.15 Otroška matineja. 11.15 Ljudje in zemlja. 13.05 Smučarski poleti. 16.15 Atletika v dvorani. 18.40 Vzpon in propad tretjega Reicha.

Ponedeljek: 17.45 Zvonček Palček. 18.30 Gvajana. 20.30 Cvetje v jeseni. 21.30 Po sledeh napredka.

Torek: 17.45 Otroška oddaja. 18.30 Melodije za vse čase. 19.05 Pediatrija. 20.30 Diagonale. 21.20 Nenavadne zgodbe. 21.55 Stoletje kirurgov.

Sreda: Otroška oddaja. 18.30 Od filma do filma. 18.50 Živa filozofija. 20.30 Klubska karta, film. 22.05 Likovni nokturno.

Četrtek: 17.40 V 80 dneh okrog sveta. 18.30 Druščina Jehu. 18.55 Drzni pomorščaki. 20.25 Kam in kako na oddih. 20.40 Četrtkovi razgledi. 21.30 Fernandel. 22.20 Albert Herring.

Petek: 17.35 Veseli tobogan: Litija. 18.30 Profesor Baltazar. 18.40 Vzgojni problemi. 18.50 Pet minut za boljši jezik. 18.55 400 let slov. glasbe. 20.35 Ana Karenina. 21.50 21. stoletje.

Sobota: 16.30 Košarka. 18.15 Maroško. 18.50 Filmska burleska. 21.30 Na poti k zvezdam. 21.55 Serijski film. 22.45 Smučarska tekmovanja na Golteh.

ZA KMETOVALCE

Kmetijski tečaji v polnem teku

Zveza neposrednih obdelovalcev v Trstu je v prvem letu svoje prenovljene uprave povečala skrb za strokovno izobrazbo naših kmetovalcev in priredila celo vrsto kmetijskih tečajev za moške in ženske. Tečaji vzbujajo vse večje zanimanje in so postali odločilnega pomena za napredek našega kmetijstva.

Pravkar sta se končala tečaja v Repnem in Trebčah; zadnji večer so se udeleženci odlično izkazali pred komisijo, ki so jo sestavljali predstavniki petih različnih ustanov. Bolezni in škodljivci na rastlinah ter množica protizajedavskih sredstev ter njihova uporaba so bila težka snov za učence vseh starosti. Toda vztrajno in navdušeno obiskovanje je rodilo očiten uspeh. Zadovoljni z doseženim znanjem in knjigami ter zapiski so izrazili željo, da bi takšne tečaje spet radi obiskovali. Redno in uspešno poteka tečaj za gospodinje v Slivnem, ki ga vodi ga. M. Ožbič.

S tem pa tečajev še ni konec. Nedavno se je pričel tečaj za vinarstvo in kletarstvo v Saležu, kjer predava inž. Janko Košir. Pričeli so delovati tudi tečaji za gospodinjstvo v Cerovljah, kjer poučuje ga. Pavla Terčon; potem v Sesljanu, kjer vodi tečaj ga. Vlasta Legiša; v Mavhinjah, kjer predava gdč. Marta Radetič, in v Trebčah, kjer poučuje ga. Irma Piščanc. V vse tečaje se je vpisalo polno število tečajnikov, kar priča, da so tovrstni tečaji postali priljubljeni med našimi ljudmi in si pridobili splošno priznanje. - *Košir*

Ukinitev prispevkov za vinogradništvo?

Pred nekaj leti se nekatere države Evropske skupnosti niso hotele obvezati, da omejijo nasade novih vinogradov. Sedaj je prišlo do predvidenih posledic. Evropa pridela več vina kot ga potroši. Višek bi morali izvoziti, toda izvozne nagrade zahtevajo preveč denarja. Komisija je zato sklenila, da ukine prispevke za vinogradništvo.

Konec aprila bo potekla veljavnost deželnega zakona št. 29, ki predvideva do 50 % prispevka za nove nasade in zboljševalna dela v vinogradih. Zakon ne bo več podaljšan. Zato je samo še kak mesec časa za vlaganje prošenj pri kmetijskem nadzorništvu. Na Tržaškem mora novi nasad imeti najmanj 500 kv. metrov površine, drugod v ravnini pa 2.000 kv. metrov. Za nasad so predpisane sledeče bele vrste: domača grganka, glera ali prošek in ronška malvazija, sauvignon in sivi pinot; za črne pa refošk in merlot. Razdalja med vrstami mora biti najmanj 1,5 m. Prispevka se lahko poslužijo poleg kmetov tudi vsi drugi.

Ker ni znano, kdaj se bo v prihodnosti spet ponudila taka ugodnost, naj vsakdo, ki ima namen nasaditi trte ali zboljšati vinograd, izrabi priložnost ter se nemudoma posvetuje pri kmetijskem nadzorništvu ali pri Zvezi neposrednih obdelovalcev. - *Košir*

Prispevek za oljčno olje

Za letošnji pridelek oljčnega olja je država določila prispevek 282 lir na kg. Zveza neposrednih obdelovalcev v Trstu, ulica Roma 20, vam brezplačno izpolni prijavo na posebnih tiskovinah. Potrebno je le potrdilo oljarne in osebna izkaznica. Uradi so odprti vsak delavnik od 8. do 12. ure. Pohitite!

RADIO TRST A

Poročila: 7.15 (samo ob delavnikih), 8.15, 11.30 (samo ob delavnikih), 13.15, 14.15, 17.15 (samo ob delavnikih), 20.15 in 23.15.

Dejstva in mnenja: 14.30 (samo ob delavnikih).

Sport: (dnevno) ob 20.00 uri.

Spored od 11. do 17. marca 1973

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 11.15 Mladinski oder: »Erazem in potepuh«. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 15.15 »Dogodek«. Drama. 17.00 Šport in glasba. 18.00 Popoldanski koncert. 19.25 Kratka zgodovina ital. popevke. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika.

Ponedeljek: 11.40 Radio za šole. 12.00 Opoldne z vami. 14.30 Pregled slov. tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Radio za šole. 18.50 Violinski koncert. 19.15 Odvetnik za vsakogar. 20.35 Slovenski razgledi.

Torek: 11.35 Pratika. 12.50 Lahka glasba. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Komorni koncert. 19.10 Novele Stanka Vuka. 19.20 Za najmlajše: Pravljice. 20.35 H. Berlioz: »Trojanci«. Opera.

Sreda: 11.40 Radio za šole. 12.00 Opoldne z vami. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Radio za šole. 18.50 Koncert. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklora. 20.35 Simfonični koncert. 21.15 Za vašo knjižno polico.

Četrtek: 11.35 Slovenski razgledi. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Umetniki in občinstvo. 19.10 Kristusov lik. 19.30 Za najmlajše: Pisani balonček. 20.35 »Malomeščani«. Drama.

Petek: 11.40 Radio za šole. 12.00 Opoldne z vami. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Radio za šole. 18.50 Sodobni slov. skladatelji. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Ivan Rob«. 19.20 Zbori in folklora. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert.

Sobota: 11.35 Poslušajmo spet. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Koncertisti naše dežele. 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve v Tipani. 19.40 Revija zborovskega petja. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Cankar v Trstu«. Drama. 21.30 Vaše popevke.

ŠPORT

Zaspana Olympia

Na blazini, ki jo je pripravil Pozzo v soboto so se odbojkarji Olympije dobro počutili. Tako dobro, da so skoro zaspali in niti trener jih ni mogel zbuditi, čeprav jih je prosil, naj se ne pustijo zapeljati od lahke igre nasprotnikov. Iz napisanega je razvidno, da je bila tekma res slaba. Naša igra ni pokazala niti v daljnih obrisih zmožnosti moštva, je pa razkrila njegove slabosti. Še vedno nam rada zmanjka koncentracija, kar ima za posledico nepravilno sprejemanje žog, slabo dviganje in veliko število pogrešenih servisov. Tako se zgodi, da tudi najboljši igralci kot Marko Kranner, Mirko Spacapan, Marijan Černic in Franko Nardin lahko razočarajo pričakovanja. Nekoliko nas opravičuje slabost moštva, ki smo ga imeli nasproti in dejstvo, da smo ga odpravili v treh setih. Glavno je to, da ne izgubimo zaupanja vase; končno smo si priborili dve novi točki in napravili nov korak naprej.

Za publiko bi bilo treba napisati članek posebej. Občinstvo je prišlo spet v zelo visokem številu, kljub raznim pustnim vabam. Navijalo je od začetka tekme do konca in nas držalo pokonci. Take gledalce kot jih imamo smo si vedno želeli; danes izgleda, da se je naše upanje uresničilo. Veliko bolj pa smo lahko zadovoljni, če pomislimo, da prihajajo na tekme predvsem novi ljudje (poleg starih prijateljev). Se pravi, da se Olympia ponaša s publiko, ki ni »vedno ista« kot se prerado dogaja drugim društvom. Razbili smo torej ozkost našega kroga in to mislim, da je tudi napredek.

V soboto 10. marca ob 21,15 bo Olympia v Banah pri Trstu srečala Slogo. Videli bomo torej dve slovenski ekipi. Tekma ima odločilen pomen za vodstvo lestvice prvenstva. Naj omenim še, da sestavljajo Slogo nekdanji igralci Bora, tj. bivši drugoligaši. Ti podatki ne zahtevajo drugih opomb. Občinstvo je že večkrat pokazalo, da nam rado sledi na tuja igrišča; tokrat ga prosimo, naj pride. Olympia je za to tekmo pripravila gledalcem tudi avtobus, ki bo v soboto ob 7h zvečer odpeljal *s Travnika v Gorici* proti Banam. Jasno je, da se vsi lahko prijavijo.

Poleg te tekme čaka Olympijo še druga: **v sredo 14. marca ob 21,15** se bodo namreč naši odbojkarji spoprijeli doma v telovadnici »Valletta del Corno« z moštvom »Ginnastica« iz Pordenona. Tekma bo namesto tiste, ki se ni vršila, ker je manjkal sodnik. Občinstvo je vabljeno tudi na to tekmo. Brez dvoma je to kritičen trenutek za Olympijo, ki bo v tako kratkem presledku časa morala srečati dve zelo močni ekipi, ki vodita lestvico prvenstva. Publika ve (po prejšnjih izkušnjah), da lahko postane odločilni dejavnik v poteku neke tekme, zato pričakujemo, da nas bo temeljito podprla.

OBVESTILA

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda vabi k maši za cerkveno edinost, ki bo v ponedeljek 12. marca ob 19,30 v cerkvi sv. Ivana v Gorici.

Ravnateljstvo nižje srednje šole v Gorici ul. Randaccio 10, vabi starše in njihove namestnike na roditeljski sestanek, ki bo v ponedeljek 12. marca ob 18. uri.

Ravnateljstvo gimnazije-liceja in učiteljišča v Gorici obvešča, da bo v nedeljo 11. marca ob 10. uri roditeljski sestanek v risalnici učiteljišča v ul. Croce 3. Starši dijakov in njihovi namestniki so vljudno vabljeni.

Nabirka za naše zavode v Gorici bo na kvatrno nedeljo 18. marca pri vseh slovenskih mašah v škofiji.

V nedeljo 11. marca ob 15,15 bo Radio Trst A oddajal zanimivo dramo Diega Fabria »Dogodek«. Avtor je v tem delu na svojstven način povezal motiv tatov z evangeljsko zgodbo zadnjih dni Kristusovega življenja. Pesniški prevod je oskrbel Vinko Beličič. Dramo izvaja Radijski oder pod vodstvom prof. Peterlina.

Ob desetletnici dežele bo v ponedeljek 12. marca predaval v Društvu slov. izobražencev v Trstu, ul. Donizetti 3, dr. Drago Štoka.

Občni zbor slovenske glasbene šole bo v sredo 14. marca ob 20,30 v Slomškovem domu v Bazovici.

Sv. Križ. Učenci nižje srednje šole »F. Levstik«, osnovne šole »A. Sirk« in otroškega vrtca vabijo drage starše in vse vaščane na skupno Prešernovo proslavo, ki bo v prosvetni dvorani »A. Sirk« v Sv. Križu v soboto 10. marca ob 17,30.

Stalno SG v Trstu bo predvajalo delo »Alfa Beta« v petek 9. marca ob 21. uri, v soboto 10. marca ob 20.30, v ponedeljek 12. marca ob 16. uri, v sredo 14. marca ob 20.30, v četrtek 15. marca ob 20.30, v petek 16. marca ob 16. uri. Nadalje bo v torek 13. marca ob 15.30 ponovilo otroško spevoigro »Janko in Metka«.

DAROVI

Nabirka za katoliški tisk na Goriškem: Jamlje-Dol 30.000; N. N. 10.000 lir.

Za Zavod sv. Družine: družina Vogrič ob tretji obletnici smrti Marije Vogrič 5.000; Meri, Sovodnje, 5.000! družina Štefan Viatori v spomin na pok. Karlo Rosconi-Massi 10.000 in v spomin na pok. Ljubo Čuk 5.000; Rozalija Klanjšček v spomin na pok. brata 10.000; gdč. Vouk 40.000; družina Tul, Mačkovlje ,v spomin na pokojno mamo Justino 10.000; družina Koršič namesto cvetja na grob pok. Ljube Čuk 10.000 lir.

Družina Vetrih-Brešan: v spomin pok. Karle Rosconi-Massi po 5.000 za Zavod sv. Družine in za Katoliški dom.

Za svetoivanski Marijin dom v Trstu daruje domači pevski zbor 5.000 lir.

Za Marijin dom v ul. Risorta 3: Strajn Albert in Lidija 20.000, Dugulin Valerija 10.000, Likar Jožefa 20.000, N. N. 20.000, N. N. 30.000, Pelz Terezija 200.000, S. L. 5.000, F. E. 20.000, C. F. 10.000, A. K. 30.000, Šabec Frančiška 20.000, Slama Jurij 25.000, D. K. 10.000, Šuligoj Gizela v spomin na pok. brata in sestro 50.000, Perat Anica ob obletnici smrti brata 5.000, Bernardis Katarina 5.000, v spomin pok. Jakoba Oficija: žena Stana 50.000, dr. Jožko Modic 20.000, M. Fr. 10.000, N. N. 2.000, N. N. 1.000, T. C. 10.000, B. G. 10.000, V. F. 10.000, Š. M. 10.000, O. M. 50.000, N. N. 15.000, A. P. 75.000, Benedetti Ivanka 1.200 in N. N. 1.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: Trgovski 70 lir, osmrtnice 100 lir, k temu dodati 12 % davek IVA.

Odgovorni urednik: *msgr. dr. Fr. Močnik*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo